

Veľký piatok a Christovo Vzkriesenie v chráme sv. Nikolaja Divotvorcu v Kotelnikách pri Zastupiteľstve Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v Moskve

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт

св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVII/2021 ISSN 0139-9012

05/2021

Ss. Liturgia na Kvetnú nedeľu v Katedrálom chráme sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach

Posvätenie paschálnych pokrmov v chráme Narodenia sv. Jána Krstiteľa v Šamudovcach

*Veľký platok v chráme Vznesenia Isusa Christa v Slovinkách
Výnos plaščanice okolo chrámu*

*Svetlý pondelok v chráme Pokrova Presvätej Bohorodičky v Sabtnove
Chod okolo chrámu s čítaním Evanjelíí*

**POSOLSTVO POSVÄTNEJ SYNODY
PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU
PASCHA CHRISTOVA 2021**

Milovaný ľud Boží, duchovní otcovia, bratia a sestry,

ХРІСТОГА ВОСКРЄСЄ!

«Dnes je všetko naplnené svetlom: nebo, zem, i samo podsvetie, nech teda oslavuje celé tvorstvo Christovo Vzkriesenie!»¹

Nekonečný deň Christovho Kráľovstva² – deň svätej Paschy nám kresťanom prináša možnosť mysticky okúsiť život budúceho veku a duchovne vstúpiť do Kráľovstva svetla. Dáva nám príležitosť, aby sme aspoň na krátky čas zabudli na **súženie vo svete³** (Jn 16, 33) a opätovne si pripomenuli, že **Božie kráľovstvo nie je jedenie a pitie, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom⁴** (Rim 14, 17). Všetci tí, čo sú strápení depresiami a strachom, v ňom môžu načerpať nové duchovné i telesné sily, ale predovšetkým oživiť v sebe nádej a vieru vo víťazstvo Dobra nad zlobou, Svetla nad tmou, Života nad smrťou, Božieho Syna nad svetom! Ved' Ten, Ktorý sa po Svojom Zmŕtvychvstaní zjavil uprostred apoštolov so slovami: **Pokoj vám!**⁵ (Lk 24,36) povzbudzuje spolu s nimi i všetky ostatné pokolenia Svojich učeníkov – každého z nás, kresťanov: **Veru, veru, hovorím vám: vy budete plakať a nariekať, a svet sa bude radovať. Budete smútiť, ale váš smútok sa premení na radosť⁶** (Jn 16, 20). **Vo svete budete sužovaní, ale nebojte sa – ja som zvíťazil nad svetom!**⁷ (Jn 16, 33).

¹ НЫНѢ ВЪСН ППОЛНИШАСЯ СВѢТЛО, НЕБО ЖЕ И ЗЕМЛЯ И ПРИПОУДНАША: ДА ПРАЗДНУЮТЪСЯ ОУГО ВЪСН ЧТВАРЬ КОСТЯНИЕ ХРІТОГО (1. tropár 3. ódy Paschálneho kán. sv. Jána z Damasku).

² Невероятній дѣнь црѣтїа Хрїтѣва (2. tropár 9. ódy Paschálneho kán. sv. Jána z Damasku).

³ Скѣрѣе ѣже въ мїрѣ.

⁴ Нѣсѣте бо црѣтѣво бжїе брашно и пчїтїе, но правда и мїръ и радостѣ ѡ дѣѣ сїчѣ.

⁵ Мїръ вамъ.

⁶ А мїръ, а мїръ гїю вамъ, ѣкѡ восплáчѣтеа и возрыдáете къ, а мїръ возрадѣтеа: къ же печáльни бѣдáете, но печáль вáша въ радостѣ бѣдáете.

⁷ Въ мїрѣ скѣрѣни бѣдáете, но дерзáйте: ѣзъ побѣдїихъ мїръ.

Christovo Vzkriesenie je dôkazom toho, že **Svetlo svieti v tme, ale tma ho nepohltila**⁸ (Jn 1, 5). Nám sa však častokrát zdá, že svet okolo nás stále hlbšie padá do priepasti hriechu a skazy. Nespočetné škandály a rozkoly trhajú Christovu Cirkev. Aj v našom osobnom duchovnom živote to napriek mnohoročnému úsiliu a snaženiu často vyzerá tak, že vášne sú silnejšie ako Božia milosť, že temnota víťazí nad svetlom, že hriech a smrť pohlcujú všetok život a radosť. Opantávajú nás strach a smútok, bezradnosť a ľahostajnosť. Utrápení a roztrpčení z neradostnej každodennosti sme pripravení spolu s prorokom Izaiášom lamentovať: **Darmo som sa namáhal, márne a zbytočne som mrhal svojou silou!**⁹ (Iz 49, 4). Mali by sme však pamätať, že ten istý Izaiáš nadchnutý svätým Božím Duchom hovorí: **Mŕtvi sa prebudia a vstanú tí, čo sú v hrobchoch! Zaplesajú tí, čo sú v zemi: ved' rosa od Teba je pre nich liekom, no zem bezbožníkov padne. Id', môj ľud, vojdi do svojej izby, zatvor za sebou dvere: skry sa nachvíľu, nakrátko, kým neprejde Hospodinov hnev**¹⁰ (Iz 26, 20).

Akokoľvek ťažká je doba, ktorú prežívame, mnohým z nás pomohla zamyslieť sa nad rutinou svojho každodenného života a pochopiť, aké vzácne a výnimočné sú okamihy, ktoré sme doteraz považovali za všedné a samozrejmé. Počas uplynulého roka sme museli prehodnotiť svoj doterajší spôsob myslenia a správania, svoje hodnoty a postoje, priority a ciele. Znova sme si uvedomili, aké dôležité miesto má v našom živote viera. Ako nikdy predtým sme mohli pocítiť, prežiť a pochopiť, že práve viera je nevyčerpatelným zdrojom síl a nádeje v čase choroby a ohrozenia života. Je vzácnym kompasom, pomáhajúcim nájsť východisko z tých najzúfalejších a najbezúdejnejších situácií.

Blízki, o ktorých sme kvôli zákernej chorobe prišli, nám bolestne pripomenuli, aký krehký je ľudský život. Ale zároveň pre nás dostali nový rozmer slov apoštola Pavla: **Christos vstal z mŕtvych ako prvotina tých, čo zomreli**¹¹ (1 Kor 15, 20). A preto **ak veríme, že Iisus zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh i tých, čo zomreli, skrze Iisusa privedie spolu s Ním**¹² (1 Sol 4, 14).

⁸ Свѣтъ во тмѣ свѣтителъ, ѿ тмѣ свѣтъ не вѣдаеть.

⁹ Вотще трудился, везде и ни во что даях крепость мою!

¹⁰ Возвращаю мѣртвѣи и возмущаю иже во грѣбѣхъ, и возмущаю иже на землѣ роса бо, ѿже ѿ тебе, ищущее нмъ жити, земля же нечестивыхъ падеть. Идите, люди мои, видите во храминѣхъ вашихъ, затворите двери свои, и открытые оумершыхъ закроете, дождеже иже иждождетъ гнѣвъ гдень.

¹¹ Христосъ воста ѿ мертвыхъ, начатокъ оумершыхъ быти.

¹² Иже бо вѣрбуемъ, ѿкъ иже оумре и воскресъ, такъ и бѣзъ оумершыхъ во иисѣ приведетъ съ нмъ.

Mali by sme pamätať na to, že Christovo víťazstvo nad smrťou bolo síce dosiahnuté raz a navždy, no v dejinách sveta ako i našom osobnom živote sa realizuje výlučne prostredníctvom nepretržitého úsilia, neustáleho duchovného zápasu. Apoštol Pavol hovorí: **Tí, čo sú Christovi, ukrižovali svoje telo s jeho vášňami a žiadostami. Ak žijeme Duchom, podľa Ducha aj konajme! Nehľadajme márnú slávu, nedráždime sa navzájom a nezávidíme jeden druhému**¹³ (Gal 5, 24-26). Ak to pochopíme a naplníme vo svojom živote, potom i naša radosť z Paschy bude taká, aká bola radosť prvých kresťanov a mučeníkov – víťazná a oslnivá, vylievajúca sa do oduševnenej modlitby: *СН, ГРАДН ГАН ІНЦЕ!*¹⁴

Nech nám i tohtoročné oslavy sviatku Christovho Zmŕtvychvstania znova pripomenú, že Mojžiš vyviedol židovský národ z egyptskej poroby do slobodného života v Zaslúbenej zemi, a Christos – Pomazaný Spasiteľ – celý ľudský rod z hlbín podsvetia a otroctva smrti do radosti večného života v nebeskej vlasti: *Ї СМЕРТН КЗ ЖІЗНН, Н Ї ЗЕМЛН КЗ НБН*¹⁵. Lebo **Zákon bol daný skrze Mojžiša, ale milosť a pravda prišli skrze Iisusa Christa**¹⁶ (Jn 1, 17)!

ХРІТОСЪ БОГРБЕСЪ!

† Rastislav

arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

† Michal

arcibiskup pražský a českých krajín

† Simeon

arcibiskup olomoucko-brniansky

† Juraj

arcibiskup michalovsko-košický

† Izaiáš

biskup šumperský

¹³ *Нже ХРІТОВЫ СЪТЬ, ПЛОТЬ РАПИША СО СРЦАТЬМН Н ПОХОТЬМН ЯЦЕ ЖИВЕМЪ АДХОМЪ, АДХОМЪ Н ДА ХОДНМЪ. НЕ БЫВАНМЪ ЦЦЕСЛБНН, ДРЪГЪ ДРЪГЪ РАЗРАЖАЮЩЕ, ДРЪГЪ ДРЪГЪ ЗАВНЛАЩЕ.*

¹⁴ **Áno, príd, Pane Iisuse!**

¹⁵ **Zo smrti do života, a zo zeme do neba** (irmos 1. ódy Paschálneho kán. sv. Jána z Damasku).

¹⁶ *ЗАКОНЪ МОНУБОМЪ ДАНЪ БЫТЬ, БЛГТЬ ЖЕ Н ПРЧНА ИИЗ ХРІТОМЪ БЫТЬ.*

Christovo Vzkriesenie

(niekoľko slov o ikone sviatku)

Christovo Vzkriesenie sa v povedomí kresťanov vždy spájalo s ideou vykúpenia ľudí z hriechu. Isus Christos ako pravý Boh a pravý človek, okúsiac na sebe plnosť utrpení a smrti, tej smrti, ktorou musel zomrieť každý starý človek, zničil samotnú podstatu smrti. **Christos vstal z mŕtvych, smrťou smrť porazil a tým, čo sú v hrobách, život daroval** – hovorí tropar Christovho Vzkriesenia. Treba však povedať, že samotný moment Vzkriesenia nebol nikým videný, je pre človeka rozumom nepostihnuteľný a preto žiadna pravoslávna ikona ho nezachytáva. A preto ikonu Vzkriesenia Isusa Christa zamenila v pravoslávnej tradícii ikona zostúpenia Christa do podsvetia (adu), kde sa poukazuje na vykúpenie ľudí z okov večnej smrti. Zobrazenia vzkrieseného Christa vystupujúceho z hrobu so zástavkou v rukách, skupiny spiacich vojakov, to sú neskoršie nepravoslávne vplyvy na ikonografiu sviatku Vzkriesenia, ktoré prenikli zo západného sakrálneho umenia a ktoré vyjadrujú nesprávny pohľad na učenie o poznaní Boha. Západ sa všetko snaží pochopiť rozumom a preto sa vo svojom umení snažil zachytiť moment Vzkriesenia. Vzkriesenie bolo nedostupné pre ľudské oči. Aj ikona Narodenia Isusa Christa neukazuje moment rodenia, ani ikona Zvestovania moment počatia Christa, to, ako sa to stalo, je ponechané na našu vieru.

Z počiatku bol témou na napísanie ikony Vzkriesenia starozákonný predobraz z knihy proroka Jonáša, ktorý po troch dňoch prebývania v útrobach veľryby bol týmto zvieraťom vyvrhnutý. Tri dni v útrobach predobrazovali Christove tri dni v hrobe. Neskôr (okolo 3. stor.) sa už témy na napísanie tejto ikony vybrali z Evanjelií. Najčastejšie to bola téma zjavenia sa anjela ženám Myronosicam pri Christovom hrobe. Okolo 6. storočia sa objavuje ďalšia téma a to zostúpenie Christa do adu, ktoré podľa učenia Pravoslávnej cirkvi bolo na Veľkú sobotu a ktoré predznamenávalo Christovo Svetlé Vzkriesenie. Neskôr sa objavili aj iné témy: zjavenie sa Christa Márii Magdaléne, zjavenie sa jedenásťm učeníkom (ikona na Tomášovu nedeľu – Antipascha) a iné. My popíšeme ikonu Vzkriesenia – zostúpenie do adu.

Základom pre pravoslávnu ikonografiu sviatku Vzkriesenia poslúžilo apokryfné evanjelium Nikodýma, kde sa hovorí o zostúpení Christa do podsvetia, taktiež dielo Eusébia Alexandrijského „**Slovo o zostúpení Jána Krstiteľa do podsvetia**“ a dielo Epifánia Cyperského „**Slovo o pochovaní tela Hospodina nášho Isusa Christa**“, ktoré boli napísané v 4. storočí. V apokryfnom evanjeliu Nikodýma čítame: „A vtedy Kráľ slávy,

mocný Hospodin svojou silou premohol smrť, schytil diabla, zviazal ho, vydal na večné muky a vyviedol nášho praotca Adama, prorokov a všetkých svätých, ktorí boli v podsvetí, do svojej svetlej slávy... A povedal Boh vystierajúc svoju ruku: Prídte ku Mne všetci moji svätí, pretože máte moju podobu – vy, ktorí ste pre diabolské drevo boli odsúdení na smrť. No teraz vidíte, ja som drevom odsúdil smrť“

Ikonografia sviatku zostúpenia do podsvetia sa sformovala do 12. storočia v byzantskom prostredí. Udalosť, ktorá sa odohráva na ikone, prebieha akoby v útrobach zeme – v pekle, ktoré je zobrazené v podobe otvárajúcej čiernej priepasti. V centre ikony je Spasiteľ, čo poukazuje na Jeho nevyhnutnosť v diele spásy. Autor paschálneho kánona, svätý Ján Damaský, hovorí: **Hoci Christos zomrel ako človek a Jeho svätá duša sa rozlúčila s prečistým Telom, predsa Jeho Božstvo ostalo nerozlúčné s dušou aj telom. Preto sa v pekle neobjavuje ako jeho zajatec, ale ako Víťaz, Osloboditeľ tých, ktorí sú v ňom zatvorení, nie ako otrok, ale ako Predstaviteľ života.** Na ikone sa Christos vyobrazuje v žiariacej svätožiari (kruhová alebo elipsovité mandorla), v symbole slávy, ktorá sa zvyčajne vyobrazuje v rôznych odtieňoch modrej farby. Jeho odev už nie je ten, v ktorom sa vyobrazoval v období svojho pozemského slúženia, teda modročervený, ale jeho farba je žiariaco biela alebo zlatisto-žltého odtieňa a žiaria z neho tenké zlaté lúče. Temnota pekla sa takto naplní žiarou Božských lúčov, žiarou slávy Bohočloveka schádzajúceho doň. Toto je už svetlo budúceho Vzkriesenia a lúče so žiarou symbolizujú nastávajúcu Paschu. Spasiteľ nohami pošliapava dve cez seba preložené tabule, ktoré symbolizujú zničenú bránu pekla. Na mnohých ikonách je pod nimi v čiernej priepasti zvrhnutá odvracajúca sa postava satana – kniežaťa tmy. Na viacerých starších ikonách je tu ešte množstvo rozličných detailov: roztrhnuté reťaze, ktorými anjeli zväzujú satana, potom sú tu rôzne kľúče, kince a iné – všetko to symbolizuje zničenú moc zla.

V ľavej ruke Christos drží zvyčajne kríž už ako symbol víťazstva nad smrťou, pravou rukou vyťahuje z podsvetia praotca Adama. Na niektorých ikonách môže mať Christos v ľavej ruke zvitok alebo oboma rukami vyťahuje prarodičov Adama a Evu z podsvetia (vtedy kríž držia anjeli zobrazení nad Christom). Vôkol Christa sú starozákonní spravodliví praotcovia, králi a proroci, najčastejšie sa zobrazujú Adam a Eva, Ján Krstiteľ, predchodca Christa v podsvetí, ktorý zvyčajne poukazuje rukou na Mesiáša, ktorého príchod ohlasoval aj v podsvetí. Na ikone nájdeme aj kráľov Dávida a Šalamúna, prvého

zavraždeného človeka Ábela, Mojžiša, Samuela a ďalších spravodlivých. Vrchy, ktoré sa týčia nad svätými, symbolizujú horný svet a vytvárajú antitézu (protiklad) k čiernej priepasti podsvetia. Postavy Adama a Evy vystupujú z hrobov. Zaujímavá je aj symbolika farieb rúch prarodičov. Ich vrchný odev je rozdielny a spodný rovnakej farby. Adam je v bielom (niekedy v sivo–bielom) a modrom rúchu a Eva v červenom a modrom. Modrá farba spodného rúcha symbolizuje, že oboch stvoril samotný Boh, teda že nemajú telesných rodičov, ale že sú prvými ľuďmi vôbec. Biele rúcho Adama symbolizuje, že jeho Boh stvoril ako prvého z prachu zeme. Červené rúcho Evy zas to, že ju Boh stvoril z tela Adama („krv z mojej krvi“). Červeno–modré rúcho Evy je úplne totožné s rúchom, v ktorom sa vyobrazuje na pravoslávnych ikonách Prečistá Bohorodička. A ani to nie je náhoda, pretože ako cez prvú (Evu) prišiel na svet hriech, tak cez novú Evu (Presväťú Máriu) prišlo na svet vykúpenie z hriechu. Niekedy má pramatka Eva zakrytú svoju ľavú ruku, ako symbol, že ňou odtrhla zakázané ovocie a porušila Božie prikázanie.

Niektoré ikony zostúpenia do podsvetia môžu mať aj bohatšiu kompozíciu. Môžu byť doplnené o ženy myronosice, ako premýšľajú, kto im odvalí kameň od hrobu, taktiež scénu, ako im anjel ukazuje odvalený kameň a prázdny hrob. Niekedy je na ikone aj prorok Jonáš so zvitkom v ruke alebo aj svätý Ján Damaský, tvorca paschálneho kánona.

Protodiakon Ján Husár

„Vystupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu“ (Jn 20, 17)

(Christocentrickosť pravoslávneho kresťanstva)

Christos voskrese!

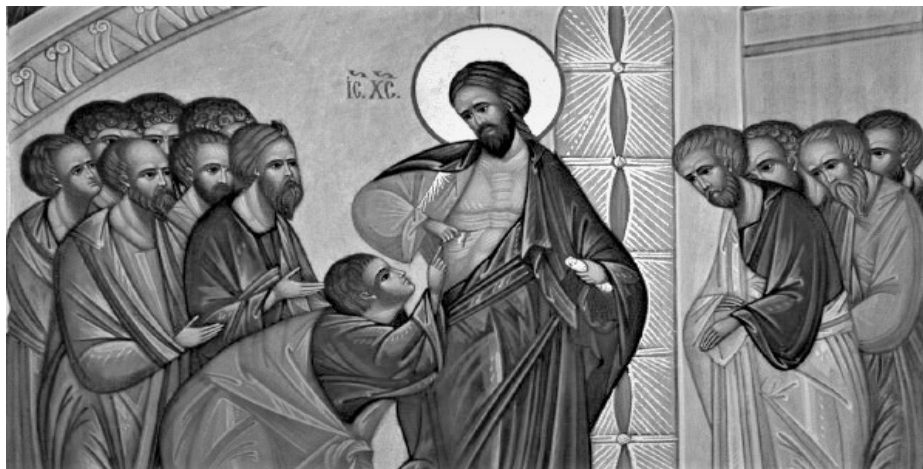
Milovaní bratia a sestry!

Veľkou radosťou nás napĺňa sviatok Vzkriesenia Isusa Christa! V našich chrámoch sme veselo spievali nádherný paschálny kánon „**Voskresenija Deň, prosvitimsja ľudije...**“ Naša pravoslávna viera sa opäť posilnila a utvrdila!

Viera vo večný život v Božom Kráľovstve v spoločenstve trojjediného Boha, Presvätej Bohorodice a nespočetného zástupu anjelov a svätých ľudí je hlavným zmyslom i cieľom nášho pozemského života.

Isus Christos, náš Spasiteľ, viackrát počas hlásania Evanjelia, ale aj po svojom vzkriesení nabádal učeníkov i národ nepriamo svojimi slovami i skutkami k tomu, aby v ňom spoznali a zároveň vyznali Božieho Syna. A to dokázali len tí, ktorí sa kajali podľa slov sv. Jána Krstiteľa i samotného Christa a mali takú veľkú lásku k Christovi, že túžili byť často s Ním, pomáhať Mu a nasledovať Ho.

Takými boli práve svätí apoštoli, blízki učeníci, a sväté ženy nazvané aj myronisice. Ich láska pomohla aj v prekonaní strachu zo Židov, ktorí zakazovali vyznávať Christa ako Mesiáša. Mária Magdaléna utekala k hrobu, a keď ho našla prázdny, veľmi sa preľakla a zarmútila. Dobrý Christos a Učiteľ – Ravvuni, ako Ho nazývala Mária, ju nenechal

dlho v zármutku. Oslovil ju jej milým a známym hlasom: „**Mária!**“ A poslať ju rýchlo k apoštolom, aby im zvestovala Vzkriesenie a tiež slová: „**Vystupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, s svojmu Bohu a k vášmu Bohu.**“ I v týchto slovách Isus Christos zdôraznil svoje Božstvo. Pretože On má jedinečný vzťah k Nebeskému Bohu - Otcovi ako jedinečný nestvorený Boh - Syn. Preto povedal: „**Vystupujem k svojmu Otcovi**“ a potom: „**K svojmu Bohu.**“ A nám ako stvoreným Božím deťom povedal: „**Vystupujem k vášmu Otcovi**“ a „**k vášmu Bohu.**“ Tento vzťah k Otcovi u seba a u nás ľudí jasne odlišil.

Krátko na to utekajú k hrobu apoštolí Ján a Peter, najhorlivejší učeníci, i videli a uverili, večer sa **Christos zjavil učeníkom prejdúc zatvorenými dverami a všetci uverili vo Vzkriesenie! Nebol tam však apoštol Tomáš - Foma.** Božou vôľou sa tak udialo, aby ten Tomáš, ktorý nesmierne ľúbil Christa a chcel sa Ho aj telesne dotknúť a ohmatať Jeho prečistie rany, vyznal krásne slová: „**Hospod' môj a Boh môj.**“ To sa udialo na 8. deň po Vzkriesení. Potom sa Christos zjavil apoštolom Lukášovi a Kleofášovi na ceste do Emmauzu, učeníkom na Genezaretskom jazere a zjavil sa aj viac ako 500 učeníkom! A nakoniec pred zrakmi učeníkov - čestných a oddaných mužov a žien, sa vzniesol na nebesá a sadol po pravici Boha - Otca.

Drahí bratia a sestry, už len svedectvo týchto učeníkov by malo byť dostačujúce k tomu, aby v Christa Spasiteľa uverili všetci ľudia na svete. Nehovoriac o celej dvetisícročnej histórii kresťanstva, kde máme veľké a silné svedectvá prejavu Božej sily, ktorá sa ukázala v osudoch národov skrze neochvejnú vieru v Mesiáša- Spasiteľa Isusa Christa.

Velkou úlohou pravoslávnych kresťanov aj v dnešnej apokalyptickej dobe je nasledovanie a napodobňovanie lásky, horlivosti a nebojácnosti svätých apoštolov, učeníkov a žien myronosíc. Vo svete vidíme značné potupovanie učenia Isusa Christa, spochybňovanie Jeho Božstva a odmietanie Jeho mesiášstva. Nedopustíme, aby sme zradili nášho Spasiteľa kvôli výhodám dočasného pozemského života, neprijímajme žiadne novoty a zmeny do bohoslužobného a praktického kresťanského spô-

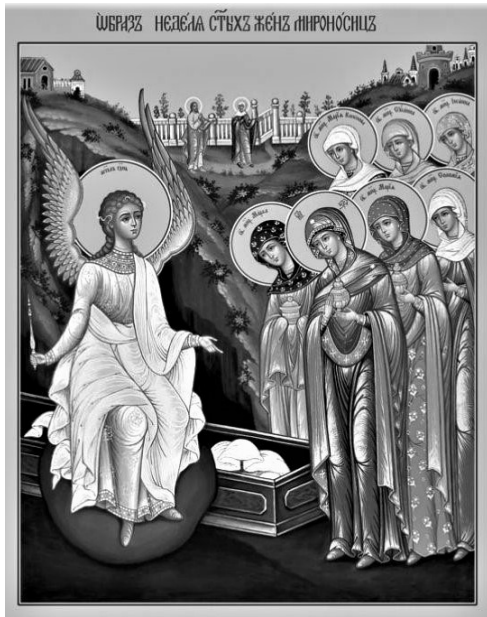
sobu života. Bezbožnosť a reálny ateizmus začína presiakat' do všetkých oblastí politického, spoločenského i kultúrneho života a ohrozuje i čistotu pravoslávnej kresťanskej viery. Vyznanie Božstva nášho Spasiteľa je unikátne vyjadrené v našom karpatoruskom pozdrave: „Slava Isusu Christu! - Slava na viky Bohu!“ Aj preto je dôležité ho zachovávať. **Bez živej viery v Christa, ktorú nesmieme zaprieť ani na verejnosti, ani v práci a ani pred „mocnými tohto sveta“, by sme mohli stratiť svoju kresťanskú i národnú identitu i ľudskú dôstojnosť slobodných synov Božích, čím by sme sa stali otrokmi ľudí vlastnej bojzlivosti a svojich hriechov.**

Ale my spolu so svätým apoštolom Pavlom voláme: „**Vieme, komu sme uverili!**“
Nech nám radosť Christovho Vzkriesenia osvetľuje správnu cestu naším životom!

Christos voskrese! Voistinnu voskrese!

Prot. Jakub Jacečko

3. PASCHÁLNA NEDEĽA – NEDEĽA SV. ŽIEN MYRONOSÍC

V tretiu paschálnu nedeľu – Nedeľu sv. žien myronosíc nám svätá Pravoslávna cirkev približuje **ženy, ktoré často sprevádali Isusa Christa a pomáhali Jemu i apoštolom zo svojich skromných prostriedkov.** I keď neboli všetky pod krížom (iba Mária Kleofášová) a stáli obďaleč a veľmi dobre videli, ako bol Christos uložený do hrobu - narýchlo sňatý z kríža, len tak "hodili" na Neho libru myra s aloe, zabalili narýchlo do plachty a uložili do blízkeho hrobu, ktorý patril rodine Jozefa z Arimatey (ale ešte nikto v ňom neležal) a privalili kameň, lebo u Židov začínala Veľkonočná sobota už v piatok večer a bolo potrebné telo rýchlo zložiť z kríža. Ženy videli, že telo nebolo riadne pripravené na pohreb, tak ako to u Židov prikazuje Zákon. Ten vyžadoval telo dôkladne umyť, zmyť z neho nielen

špinu, ale aj každý krvavý flak a až tak natrieť voňavými olejmi a zabalzamovať myrhou s aloe a zavinúť do pásov pohrebného plátna! Nehovoriac o tom, že pri tom obrade bolo potrebné čítať zo Svätého Písma Starého Zákona Žalmy. Ženy (ako aj teraz) sa neuspokojú, ak niečo je urobené len "akože", narýchlo, nie tak ako to má byť! Veď aj dnes sa starajú, ak príbuzný zomrie doma, aby bol riadne oholený, umytý, riadne oblečený do obleku, učesaný, obutý a podobne. Proste dbajú na to, aby zomrelý bol riadne dôstojne pripravený na pohreb. Tak aj ženy myronosice. **Ony sa nebáli** ako apoštoli, ktorí sa obávali, či neskončia ako ich Učiteľ, mali riadny strach zo smrti a skrývali sa za zatvorenými dver-

mi. Ženy nie, **ženy si boli vedomé svojej povinnosti voči mŕtvemu Isusovi, nebáli sa dôsledkov svojho konania** a hneď ako skončila sobota, na druhý deň (dnes mu hovoríme nedeľa) **zavčas rána išli náležite pripraviť Christa na pohreb, prejavit' Mu posledný skutok lásky** - no a táto ich láska bola aj náležite Christom odmenená - **boli totiž prvé, ktorým bolo zvestované anjelom Vzkriesenie, že ich milovaný Učiteľ vstal z mŕtvych!** A tak plné radosti zvestovali túto zvesť v Jeruzaleme, za čo ich Židia polievali zapáchajúcimi splaškami z domov a my muži dnes naše ženy na pamiatku toho polievame vodou či voňavkami.

Nebolo by však správne, keby sa naša pozornosť sústredila len na tieto ženy. Bez toho, aby sme zľahčovali ich skutok lásky, musíme rozšíriť svoju pozornosť na všetky ženy všetkých čias, ktoré zohrali mnohokrát neocenenú, nepovšimnutú, ale veľmi dôležitú a významnú úlohu v toku ľudských dejín. **Ženy myronosice** sú určitým obrazom, v ktorom môžeme spoznať **všetky kresťanské matky**, ktoré boli a sú prvými zvestovateľmi Evanjelia a viery novej generácii - svojim deťom i svojim vnukom a vnučkám. **Myronosicami sú aj mníšky**, ženy zasvätené Bohu v panenstve, ktoré skryté pred pohľadom sveta vykupujú svet modlitbami a obetami; sú nimi **aj ženy, ktoré slúžia Christovi skrze opateru chorých, bezvládných a starých**. Tieto ženy sa nedostanú na prvú obálku časopisu či na prvé miesto v televíznych správach. Boh im však zaiste rezervuje prvé miesta v nebi. Je dôležité, aby sme sa my muži za všetko podakovali a vyslovili im náležitú úctu! Veď sme svedkami, ako dnešná doba nedôstojne zaobchádza so ženou. Mnohokrát ju degraduje iba na prostriedok na získanie zisku či sexuálneho potešenia alebo slúžky v domácnosti!

Od nás kresťanov sa preto očakáva, že budeme aj v tejto dobe svedčiť o veľkej dôstojnosti a o veľkom poslaní ženy. Pravoslávna cirkev ďakuje za všetky ženy a za každú osobitne: za matky, sestry, manželky. Aj za mníšky i za ženy, ktoré sa venujú službe toľkým ľuďom, čakajúcim na nezištnú lásku druhej osoby, za ženy, ktoré bedlia nad človekom v rodine, ktorá je základným znakom ľudského spoločenstva, za ženy konajúce všetku prácu tak v zamestnaní, ako aj potom doma, ktoré perú, žehlia, upratujú, varia, pečú, nakupujú, starajú sa o výchovu a opateru detí, často bez toho, aby od nás počuli: „Vážim (-me) si miláčik (mamka) všetko, čo pre nás robíš, veľmi ti za to ďakujeme a veľmi ťa za to ľúbime!“ Ďakujeme za ženy „dokonalé“ i za ženy „slabé“ - za všetky, tak, ako boli krásne stvorené Bohom v celej ich krásy a bohatstve ich ženskosti. Dnes, keď sme svedkami ich znevažovania ako aj nedôstojného zaobchádzania hlavne v masovokomunikačných prostriedkoch (ktoré sú plné nevkusných ženských aktov a nahotiniiek), **prinášajme svetu svedectvo o krásy, dôstojnosti a veľkom poslaní ženy, tak ako to vidí Pravoslávna cirkev**. Toto bude nielen naplnením Božej vôle, ale aj našim veľkým podakovaním všetkým našim ženám - „myronosicám“, ktoré vstúpili do našich životov a veľmi, veľmi ich obohatili a urobili nás mužov i celý svet lepšími a krajšími.

Ďakujeme Vám, naše drahé ženy, za všetku lásku, nehu a starostlivosť, bez ktorej by bol svet veľmi chudobný na krásu, vznešenosť a dobro. Nech vám všetko vynahradí náš Boh svojim požehnaním.

Na mnóhaja i bláhaja líta, naše drahé ženy!

-SHB-

Príbeh z Evanjelia o bezvládnom (Jn 5, 1-15)

Ako hovorí svätý evanjelista Ján Bohoslov, v Jeruzaleme pri Ovčej bráne bol rybník, hebrejským menom Betezda, s piatimi stĺporadiami, kde ležalo množstvo chorých. Z času na čas anjel zostupoval do rybníka a rozvíril vodu a kto prvý vstúpil do rozvírenej vody, vyzdravel. Prechádzajúc Isus mestami a dedinami, kázuc ľuďom o Kráľovstve nebeskom, prišiel k Ovčej bráne, pri ktorej bol rybník. Tu uvidel chorých a trpiacich ktorí túžili po vyliečení. Medzi nimi sa nachádzal človek, ktorý trpel neduhom už tridsať osem rokov. Podišiel k nemu Christos a spýtal sa ho: **Chceš byť zdravý?** Chorý Mu odvetil: **Pane, nemám však človeka, čo by ma zanesol do rybníka, keď sa zvíří voda. A kým ta dôjdem sám, zostúpi predo mnou iný. Isus mu povedal: Vstaň, zober si lôžko a chod! A ten človek ihneď ozdravel, vzal si lôžko a chodil. Potom ho Isus našiel v chráme a povedal mu: Pozri, ozdravel si! Už nehreš, nehreš, aby sa ti nestalo niečo horšie!** (Jn 5, 1-15).

Počas svojho pôsobenia na Zemi Christos učinil mnoho zázrakov, uzdravoval v ľuďoch akýkoľvek neduh, akúkoľvek bolesť. Lebo v očiach Hospodínových je človek v prvom rade stvorenie Božie, syn či dcéra nebeského Otca. Tak ako odpúšťajú previnenia svojim márnokratným deťom ich rodičia, nehľadiac na spôsobenú horkosť, odpúšťa i nám, nehodným láska nebeského Otca.

Pán nám dal život a všetko, čo potrebujeme, aby sme žili v hojnosti. To si nevážime a nereagujeme (aspoň malou vzájomnosťou) na malú vzájomnosť na veľkú lásku k Bohu.

Každý z nás je postihnutý rôznymi neduhmi. Niet na Zemi človeka, ktorý by bol úplne zdravý. Bolesťou Hospodín klope na našu dušu i srdce. Lebo tak ako cez mnohé trápenia je potrebné bojovať o svoju spásu, tak aj cez mnohé bolesti je potrebné zdokonaľovať sa.

Ťažká je fyzická bolesť, no ešte ťažšia je bolesť duševná. Medzi týmito dvoma bolesťami existuje spojitosť a to preto, lebo telo sa stáva chrámom duše, Ducha Božieho, žijúceho v každom človeku. Starostlivosť o spásu duše by nemala podľa apoštola Pavla zanedbávať telo. Každý človek, ako hovorí apoštol Pavel, svoje telo živí a opatruje (Ef 5, 29). Podľa kresťanského chápania je telo chrámom Ducha Božieho, ktorý žije v nás. Pred zosnulým telom, ako chrámom sa prežehnávame a skláňame. No napriek našej starostlivosti o telo je potrebné, aby sme nezabúdali na našu dušu, na jej stav a jej potreby.

Akákoľvek bolesť, postihujúca človeka, nevzniká sama od seba bez akýchkoľvek príčin. Príčin je veľa. Hlavná z nich tkvie v každom z nás. Spočívajú v tom, ako my žijeme, ako naplníme evanjeliové prikázania, ako žijeme aj podľa ľudských pravidiel. Lebo ak znevažujeme prikázania Christa o morálnej čistote, o duchovnej dokonalosti, tak vtedy bude skutočne trpieť naša duša. Bolesť duše je obrazom bolesti tela. A práve príčinou tejto bolesti nie je nič iné

ako hriech. Hriech, ktorý je narušením existujúcich noriem, porušenie Božích prikázaní. Preto akýkoľvek hriech nás činí bezvládnymi, podobnými tomuto človeku, ktorého Hospodin vylicil pri Ovčej bráne v Jeruzaleme.

Hriech ma škodlivé a bolestivé následky: „**Pozri, ozdravel si! Už nehreš, aby sa ti nestalo niečo horšie!**“! No v akomkoľvek rozpoležení by sme sa nachádzali, stále máme mať na pamäti, že pre nás je tu nebeský Lekár, ktorý svojou drahocennou krvou nás omyl od hriechu a daroval nám akékoľvek vyliečenie.

A práve cez sväté Evanjelium nás Cirkev učí, ako je potrebné žiť, aby sme mali zdravého ducha i zdravé telo. Lebo oboje sú nám darované Hospodinom. Hospodin prijal na seba naše nemoci, prišiel na Zem, aby nás vylicil z hriechov. On prijal ľudské telo, obnovil ho a vzniesol sa na nebo, On sa nám vo všetkom podobá, okrem hriechu. A práve toto bolo potrebné nie pre Hospodina, ale pre človeka. On nám ukázal príklad svojím životom, svojím učením i svojím utrpením na kríži.

Vzkriesenie Christovo, to je víťazstvo nad hriechom, nad bolesťou, víťazstvo nad veľkým zlom – smrťou. Vstal z mŕtvych Christos - a niet viac hriechu, nad ktorým by viac nemohol zvíťaziť človek. Vstal z mŕtvych Christos - a nám bola darovaná plnosť blahodatnej sily, tej, ktorá nás lieči a privádza k spaseniu. A preto cieľom nášho života je alebo by mala byť dokonalosť v Christovej podobnosti s ním.

Preto počas paschálnych dní sa radujme z Christovho Vzkriesenia a prosme Darcu nášho života, aby On vzkriesil aj naše duše.

Prot. Pavol Novák

Slovo na Nedeľu ženy Samaritánky

V rozhovore Isusa Christa so ženou Samaritánkou (Jn 4, 5-42) sa poukazuje na dlhodobý a vleklý spor Samaritánov a Židov o podstate pravej bohoslužby a pravého náboženského kultu. Isusova odpoveď žene je jasná, ale v čase, keď bola vyslovená, bola pre oba tieto národy neprijateľná a nepochopiteľná. Samaritánka vravela: „**Naši otcovia vzývali Boha na tomto vrchu (myslí na vrch Garizim) – ale vy (Židia) hovoríte, že (len) v Jeruzaleme je miesto, kde treba vzývať Boha. Odpovedal jej Isus: „Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď ani na tomto vrchu ani v Jeruzaleme nebudete vzývať Otca“** (v. 20). Totiž ani na hore Garizim, ani v Jeruzaleme na vrchu Sion v chrámovom priestore nebolo prítomné ani pravé poznanie Boha, ani pravé vzývanie ba ani pravá bohoslužba! Pre nás je odpoveďou a riešením otázky pravej bohoslužby slovo a osoba Hospodina Isusa Christa, ktorý hovorí: „**Ja som Cesta, Pravda i Život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa**“ (Jn 14,6). A apoštol Pavol za všetkých kresťanov vyznal a napísal zásadné stanovisko a poznanie: „**Lebo nebolo dané iné meno pod nebom, v ktorom by sme mohli dôjsť spasenia**“ (Sk 4, 12) a Boh „**dal Mu meno nad každé meno, aby sa na meno Isus zohlo každé koleno, na nebi aj na Zemi aj v podsvetí a každý jazyk aby na slávu Boha Otca vyznával, že Isus Christos je Pán**“ (Fil 2, 10-11). Isus ako Boží Syn má rovnosť s Bohom Otcom a nehovorí o posvätnosti miesta, ale o svojej hodnote a význame viery v Neho ako Syna Božieho a nášho Spasiteľa.

To je pravý dôvod pre neustále ďakovanie a dobrorečenie Bohu za dar vykúpenia a synovstva, ktorý nám poskytol. To je podstata pravej bohoslužby. Nie ľudské vzývanie a snaha o manipuláciu s Bohom, ako to robili a robia dodnes všetci pohanovia, ale aj každá nepravá bohoslužba. Jej podstatou je snaha dať niečo Bohu – aby človek od Neho ešte viac získal! Dať niečo zo svojho času, svojich peňazí, svojej hodnosti, aby mohol človek Bohom či „božstvom“ manipulovať a dostať viac požehnaní a viac darov od Neho! Hospodin Isus Christos dobre poznal toto zmyšľanie a túto starú prax všetkých pohanov, ktorá neraz vnikla aj do bohoslužby Izraela. A neraz preniká, žiaľ, aj do bohoslužby kresťanskej!

Bohoslužba „v duchu a v pravde“ je iná. Nie my dávame niečo Bohu, ale On sám nám dal všetko z lásky a milosti! Dal nám svojho Syna a v ňom všetko pre život časný, ale aj večný! „Ved' tak Boh miloval svet...“ (Jn 3, 16). Pravou službou

Bohu zostáva trvalá vďaka a dobrorečenie, ďakovanie Pánu Bohu za túto Jeho milosť k nám! A to sa môže diať na hociktorom mieste tejto Zeme. A to skrže dar viery v ľudskom srdci, ktoré je týmto poznaním premenené, znovu-zrodené, oslobodené od vypočítavosti a nebezpečnej túžby manipulovať Pánom

Bohom. Táto nová bohoslužba prijíma službu Toho, ktorý sa stal poslušný Bohu, ponížil sa, keď vzal na seba podobu služobníka. Nie my, ale On nám slúži a dáva všetko. Dýchanie, život, časné dary i dar života večného! Robiť pokánie znamená toto Božie dielo a konanie prijať s pokorou, ale aj s radosťou! Veď čo môže dať hriešny, slabý, dočasný človek večnému Bohu, ktorému patrí všetko na Zemi aj na nebi? Aj my sami máme Jemu patriť, Jemu dôverovať, na Neho zložiť všetko svoje dúfanie a nádej! To je vzývanie v duchu, ktoré je obnovené a posvätené Duchom Svätým.

Pravé poznanie Boha Otca a Jeho Syna nie je z nás a z nášho rozumu, ani z našich síl. Poznaním pravdy je poznanie porušenia nášho ducha, duše, i tela – ale aj možnosť ich obnovy, ktorá je v Bohu a v diele Christovom, ktorý hovorí: „Hľa, ja činím všetko nové“. Takýchto ctiteľov chce mať Otec! Takých, čo prijímajú Jeho dielo v Christovi Isusovi a pôsobenie Ducha Svätého v Jeho slove a vo sv. Tajinách! Žena Samaritánka bola hriešnica, a Isus ju aj usvedčil a odhalil: „**Mala si piatich mužov, a ten, ktorého teraz máš, nie ti je mužom, to si správne povedala**“ (Jn 4,8). Takto Isus vidí aj do nášho života, do nášho srdca a aj nás rovnako ľahko a jednoznačne odhalí Jeho slovo a Zákon ako priestupníkov a hriešnikov, ako duchovných, morálnych a neraz aj náboženských pokrytco, slabocho a vypočítavých špekulantov.

Slovo Christovo, Jeho Zákon i Evanjelium je to, čo sa prihovára aj nám. V tomto zvestovanom slove prijímame pravé svetlo a pravdu a tak aj spásu. Ak ho ale odmietame, odmietame tým to, čo nám Boh veľkodušne dal a dáva. Mnohí Samaritáni sa po svedectve ženy rozhodli správne. Pozvali Isusa k sebe a On zotrval u nich dva dni (Jn 4, 40). Mnohí z nich vyznali: „**Už nie len pre tvoju reč veríme, lebo sami sme počuli a vieme, že tento je v pravde Spasiteľ sveta!**“ (Jn 4, 42). Toto poznanie a vyznanie sa môže opäť aj dnes stať aj našim

poznaním a vyznaním. Christos nám chce slúžiť svojim slovom. Zákomom Božím, ktorým odhaľuje, odkrýva a diagnostikuje náš stav, stav našich duší a srdc, ale aj podaním pravého lieku k uzdraveniu a dosiahnutiu pravej záchranu! To sa deje darom svätého Evanjelia, darom odpustenia hriechov. Novým osviežením ducha i tela v slove rozhrešenia, ale aj v dare pravého pokrmu a nápoja Jeho Tela a Krvi, v Jeho Svätej večeri, sprítomnenej v sv. Liturgii. Príjmime tieto dary s poďakovaním a dobrorečením aj dnes, s chválou Bohu Otcu, Synu i Duchu Svätému za takú neoceniteľnú a nekonečnú Božiu milosť a lásku.

-SHB-

Apoštolom rovní sv. Cyril a Metod

Naša Pravoslávna cirkev oslavuje našich svätých apoštolom rovných Cyrila a Metoda, ktorí k nám priniesli sladký nektár kresťanskej viery. Nektár, ktorý v sebe nesie dar bohopoznania. Ten posvätný nektár však nikto nemôže nikam doručiť napísaný na papieroch a v knihách, ten je možné sprostredkovať medzi ľuďmi na celom svete iba v živej nádobe, ktorou je ľudské srdce. Nieкто sa musí obetovať, z lásky sa vzdať svojich plánov a života podľa seba a vydať sa na nebezpečnú cestu, aby tam ponúkol ďalším ľuďom tento nebeský dar a tak priniesol vôňu apoštolského kázania (2 Kor 2, 14- 16). Na takomto mieste je potrebné začať slúžiť sv. Liturgiu, vykonávať sv. Tajiny a hlásať Božie Kráľovstvo prichádzajúce v moci. Na niečo takéto sa môže odhodlať len ten, kto má nesebeckú lásku, ten, kto praje ľuďom, ktorých doteraz ani nepoznal, spásu nebeského Kráľovstva.

Takýto človek mnohokrát riskuje svoj vlastný život, vie, že možno bude pri šírení Christovho svetla zabitý. Je si vedomý, že sa už možno nikdy nevráti domov. Musí sa rozlúčiť so svojimi blízkymi a všetko zanechať tak.

No na druhej strane chápe, že to najcennejšie, čo má, t.j. Christovo Evanjeliu, sa musí rozdávať a šíriť. Je to ako minca, ktorú je potrebné rozhojňovať. A čím viac človek z tohto pokladu rozdá, tým viac ho sám má.

Je dôležité poznamenať, že naši solúnski bratia patrili k najvýznamnejším vzdelancom, akých Byzancia v tej dobe mala.

Aj preto **sv. Cyril a Metod vytvorili nezabudnuteľné dielo vo vzťahu k christianizácii Slovanov, k budovaniu a organizovaniu Cirkvi, ale aj vo vzťahu k spoločnosti a rozvoju duchovného života.** Títo významní bratia sú spojujúcim článkom medzi gréckou (byzantskou) a slovanskou kultúrou. Zaslúžili sa o kultúrnu premenu, o duchovné, morálne a výchovne pozdvihnutie slovanských národov. Prostredníctvom ich diela starí Slovania prijali kresťanstvo a tak sa ich život naplnil novými princípmi, ktorými sú hodnota ľudskej osobnosti, láskavé ľudské spolunažívanie, vzájomné priateľstvo, rovnosť, pokoj, spravodlivosť. Kresťanstvo zároveň v praxi ukázalo, že rozšírenie Božieho slova do ľudských duší sa opiera o slobodu a nie o násilie, že si váži kultúru a identitu každého národa.

Aj keď sa naši svätci stretli s mnohými prekážkami, svoju misijnársku prácu vykonávali horlivo a s nadšením. Dobre zorganizovali život samostatnej Cirkvi a založili cirkevnú školu, ktorá vychovala vyše 200 žiakov. Slovania od toho času mohli slúžiť bohoslužby v zrozumiteľnom jazyku. Vďaka ich úsiliu mnohí spoznali Božie slovo, prijali kresťanskú vieru a dali sa pokrstiť.

Preto radi zdôrazňujeme, že k nám títo dvaja výnimoční muži priniesli nielen kresťanskú vieru, ale aj živý príklad tejto viery. Len cez takéto splnutie kresťanského kázania a života prichádza na miesto, kde sa uskutočňuje misia, plnosť diela kresťanskej spásy. Hlásali zrozumiteľné slovo Božie slovan-

skému národu, ktoré vychádzalo z ich života a skutkov. Ukázali nášmu národu živý príklad uplatňovania Evanjelia vo svojom vlastnom živote, ako naplňovať Christovo prikázanie lásky, lásky k Bohu z celej duše a zo všetkých svojich síl, a lásky k človeku ako k sebe samému.

Jerej Viktor Čabiňak

Svet a život vo svete

Hospodin je vždy s nami, no my nie vždy ideme k Bohu. Hľa, prečo vždy ostáva pre nás reálne nebezpečenstvo; byť u studne života – ostať mŕtvymi, a u živej vody – smädňými; a u blahodate – bez blahodate. **(Archim Ján Krestjankin)**

Nieto pre zbožnú dušu v tomto svete pravého domu a otčiny, ale všade je vyhnanstvo. **(Sv. Tichon Zadonský)**

Mnoho je kvetov na strome, ale či dajú mnoho ovocia? Tak aj svet – veľa nám sľubuje, ale málo dáva. **(Sv. Simeon Nový Teológ)**

V tomto svete každý ako pútnik používa zem ako hotel – jediné jeho bohatstvo je zbožnosť a cnosť, ktoré zoberie so sebou. Všeobecná cnosť spočíva v tom, aby sme boli pútnikmi a cudzincami v tomto svete. **(Sv. Ján Zlatoústý)**

Svet miluje odvádzať od pravej cesty, no nikdy neprivedie k cieľu, vie vzbudiť smäd, no nemôže nasýtiť dušu, všetko sľubuje, no nakoniec z väčšej časti všetko odníma. **(Sv. Filaret, metropolita moskovský)**

Samostatný a spoločný život východných mníchov v monastieroch (1)

Evagrios z Pontu, zakladateľ východnej pravoslávnej mystiky, chápal sústredenú kontempláciu prírody ako prípravu k mystickému osvieteniu. To bol dôvod, prečo zakladatelia mníšskeho hnutia odchádzali do samoty: najprv do púští Egypta a Palestíny. Evagrijs Pontský a Ján Kassián ako prví formulovali teológiu mníštvu a orientovali asketickú skúsenosť mníchov na fundamentálne témy kresťanstva a to v pojmoch Christov kríž a vzkriesenie. Po arabskej expanzii sa tieto oblasti stali obľúbenými miestami byzantských monastierov, napríklad bythynský Olymp, neskôr Athos alebo Meteóra, a taktiež málo osídlené ostrovy, napríklad Patmos. Výšiny hôr a skalísk mohli nahradiť i umelé postavené stĺpy takzvaných stylitov, stlpníkov. Stylitstvo je druh kresťanského asketizmu a spočíva v tom, že askéta si dobrovoľne uložil dlhodobú povinnosť modliť sa postojáčky kedykoľvek cez deň alebo v noci na malej nekrýtej plošinke upevnenej na nevysokom stĺpe.

Boli rôzne formy seba ukrižovania v Sýrii a Palestíne. Svätý Daniel zo stĺpa, žiak sv. Symeona, pustovník zo stĺpa svätý Alypijs, svätý Lukáš Mladší, slávny pustovník zo stĺpa, žil v 10. st. na hore Olymp. Boli aj ženy pustovníčky zo stĺpa. Na Východe sa s nimi stretávame do 12. st. v Ruskej pravoslávnej cirkvi do roku 1461 a u Rusínov ešte dlhšie.

Ide o extrémnu striezlivosť a takýto život sa musel vyznačovať neobyčajnou vytrvalosťou a pokorou. Boli to výstredné činy pokánia, nesmierne sebazapieranie svätej Melánie Mladšej. Robili to v dobe spoločenského úpadku a korupcie, aby zdôraznili potrebu pokánia, často spôsobmi nepredstaviteľnými pre fantáziu a myseľ kresťanov. Boli to vytrvalí askéti.

Stĺpoví svätci na rozdiel od púštnych mníchov vykonávali aj prorockú službu a prichádzalo k nim mnoho veriacich. Kázali, dávali rady, urovnávali spory, karhali hriešnikov a viedli ich k ľútosti, vyhánali zlých duchov a mnohokrát predviedli dar proroctva. Pre moderných kresťanov je problém pochopiť tento druh

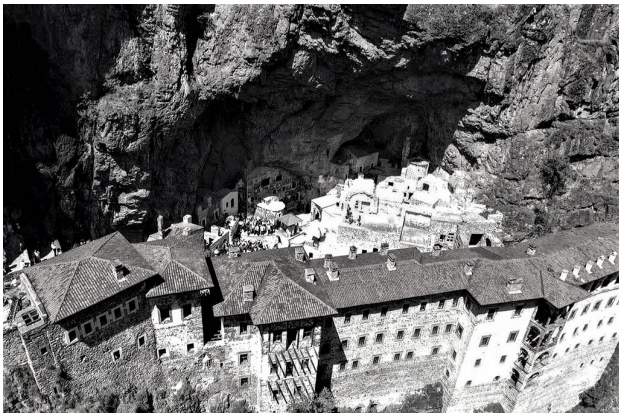
asketizmu. Bol to príklad sýrskeho asketizmu. Sýrskí mníši praktizovali telesnú pokoru bez spánku a základnej hygieny. Dôvod pre takúto asketickú prax bolo použiť všetky sily, aby zabránili žiadostivosti tela rušiť ich duchovné úsilie. „Čím viac telo trpí, tým viac duša kvitne.“ Na Východe bolo známe nielen stĺpnictvo, ale aj tzv. bláznovstvo pre Christa. Tzv. blázni pre Christa

sa snažili potlačiť či zničiť hlavný koreň všetkých hriechov - pýchu a zvlášť pýchu dobrého rozumu. Boli duchovne vysoko zrelí, niekedy mali skvelé svetské vzdelanie, ale úmyselne prijímali vzhľad obyčajných ľudí, aby ich ľudia nechválili, úmyselne sa pokorovali a prijímali vzhľad prostých ľudí.

V Egypte sa zrodila aj druhá a postupne najrozšírenejšia forma monasticizmu, tzv. kinoviálny spôsob života (z gr. koinos bios – spoločný život). Názov hovorí, že hlavný rozdiel medzi anachoretským a kinoviálnym spôsobom života spočíva v tom, že kým eremiti žili osamotene, nanajvýš vo voľných združeniach – lavrách, kinoviálni mníši žili spoločne v monastieri a riadili sa pevnými pravidlami života. Predobrazom im bol spôsob života prvých kresťanov. „Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách. Všetkých sa zmocňovala bázeň; prostredníctvom apoštolov sa dialo množstvo divov a znamení. Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné. Predávali pozemky a majetky a rozdeľovali ich všetkým, podľa toho, ako kto potreboval. Deň čo deň svorne zotrúvali v chráme, po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm“ (Sk 2, 42 – 46). **Kresťanský monasticizmus vedome nadväzoval na svätého Antona, svätého Pachómia a svätého Vasilá Veľkého.** Predkresťanské i kresťanské asketické hnutia prispeli k horlivému rozvoju mníštvu v 4. storočí. Zakladateľom tohoto spôsobu mníšskeho života je svätý Pachómius (287 - 346). Pachómius si vyhládal pustovníka Paloma a uprosil ho, aby mohol zostať v jeho blízkosti a učiť sa pustovníckemu životu. Často odchádzal do samoty blízkej púšte, aby rozjímal a rozprával sa s Bohom. Potom sa usadil sám a postavil si obydlie. Roku 325 si na brehu Nílu zriadil domček. Onedlho prišlo za ním mnoho Koptov, aby ho nasledovali. Tu viedli spoločný život podľa vzoru prvej kresťanskej obce v Jeruzaleme. Tak vlastne vznikol prvý monastier. Bol ohradený múrom a s jedi-

nou bránou. Obyvatelia tohoto spoločenstva boli nazývaní kinoviti - (spoločne žijúci) - a riadili sa presnými pravidlami. Postupne v nej zaviedol mníšske pravidlá. Tieto pravidlá predpisovali spoločný život kinoviálneho typu a zakazovali prehnané seba umŕtvovanie. Podľa týchto pravidiel majú

mnísi rozvinúť svoje manuálne a intelektuálne schopnosti pre spoločný prospech, zachovávajúc pritom mníšske sľuby čistoty, chudoby a poslušnosti; tieto sa stali hlavnou zásadou kinoviálneho života. Pachómios uviedol monastiersky život medzi mníchmi v Egypte a zhromaždil roztrúsených mníchov do jedného monastiera. Spoločné nažívanie mníchov si vyžadovalo nejaký domáci poriadok, preto napísal pre mníchov pravidlá, určil modlitby, duševné cvičenia, disciplínu, oblek a zamestnanie členov. Do monastiera sa prijímali po prísnej skúške a po zložení sľubu. Preto oni prví poznali a uskutočňovali rady Evanjelia, ku ktorým patrí: prísna zdržanlivosť, hlboká pokora a neotrasiteľná nádej na Božiu pomoc.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Pokora

Naozaj pokorný pokladá seba za oveľa hriešnejšieho od iných a považuje seba za takého, ktorý nič dobre neurobil pred Bohom. Pokorný nezraňuje sa pýchou, nevyvyšuje sa zásluhami, hnevajúcich krotí láskou a so všetkými žije v pokoji. **(Sv. Efrém Sýrsky)**

Nehnevaj sa, ale trp, a buď pokorný, keď ťa nazvú podlým, tulákom, hlúpym; ty seba nazvi zemou a popolom a hovor o sebe: ja som červík a môj počiatok je od hniloby; modlí sa, aby Hospodin nepočítal im tento hriech a aby sa zmiloval nad nimi. **(Sv. Vasilij Velký)**

Pokora je čosi vznešené v cnostiach, lebo u koho sa udomácní skrze úprimné pokánie a ako spoločníku pre seba prijme modlitbu so zdržanlivosťou, tých vtedy robí slobodnými od vášní. **(Sv. Nikita Stéfát)**

Výklad Symbolu viery (5.-6. článok)

5. A v tretí deň vstal z mŕtvych podľa Písiem.

Historický fakt Christovho Vzkriesenia, o ktorom zvestujú autori kníh Nového Zákona, je nespochybniteľný, pretože sa plne zhoduje s vedecko-historickými princípmi skúmania starovekých literárnych prameňov. Tento fakt je predovšetkým potvrdený veľkým množstvom svedkov, ktorí Vzkrieseného videli, keď sa im Christos mnohokrát v rôznych situáciách zjavil. Všetky tieto informácie sa nezriedka pri opise podrobnosti Christovho zjavenia líšia, ale s absolútnou určitosťou hovoria o samotnom fakte Vzkriesenia. A všetky známe starodávne rukopisy novozákonných spisov uvádzajú tieto texty bez akýchkoľvek náznakov a pokusov odstrániť zjavne nezrovnalosti v detailoch.

Samotný charakter opisov je jednoduchý, prirodzený, bez najmenšieho náznaku ovplyvňovania. Hovorí o reálnej atmosfére prijatia tejto udalosti od absolútneho neverenia až po úžas, a veľmi presvedčivo potvrdzuje hodnovernosť týchto svedectiev.

Treba spomenúť aj to, ako obetavo o neveriteľnom fakte zjavenia Vzkrieseného svedčia priami svedkovia a množstvo ich nasledovníkov. Oni nielenže potvrdili pravosť Vzkriesenia Spasiteľa, ale s úžasnou odvahou za toto vyznanie podstúpili mučenie a smrť.

Fakt Christovho Vzkriesenia je tým najhlavnejším v kresťanstve. V ňom je fakticky sústredená celá jeho podstata. Pozoruhodne o tom hovorí apoštol Pavol: **„Ak však Christos nebol vzkriesený, potom je márne naše kázanie a márna je aj vaša viera“** (1Kor 15, 14). Preto je v Pravoslávnej cirkvi sviatok Vzkriesenia, deň svätej Paschy, sviatkom sviatkov, ktorý je nad všetkými sviatkami.

6. A vystúpil na nebesá a sedí po pravici Otca.

Slová vystúpil, nebesá, sedí po pravici, sú len slabými náznakmi tých reálií Božieho sveta, do ktorého ako prvý vstúpil Christos ako Človek. Lebo ako Boží Syn po pravici Otca sedieť nikdy neprestal. No nerozdeliteľne a nerozlučne zjednotený s človečenstvom Ho vynáša a ukazuje, že vykúpený človek sa stal, ako to povedal apoštol Peter, účastníkom Božskej prirodzenosti (2Pt 1, 4.).

„Sedí po pravici Otca“, je obraz prevzatý z dejín kráľovstiev starého sveta, kde bol sediaci po pravici kráľa druhou významnou osobou v kráľovstve. Tento obraz hovorí o najvyššej hodnote Bohom stvoreného človeka v hierarchii všetkého stvoreného. Hovorí o jeho Bohu podobnej, večnej sláve a blaženosti.

A. I. Osipov

Preložil z ruského jazyka: **prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.**

SVÄTÍ SRIEMSKI MUČENÍCI, EGYPTĀNIA OR A OROPS(IS)

(Najpôvodnejšia pamiatka svätcov sa podľa cirkevného kalendára oslavovala 22. 8., v občianskom kalendári pripadá na 4. 9.)

V tej istej dobe ako biskup Irinej zo Sriemu (+ 26. marca 304 po Chr.) boli podľa tradície postavení pred súd aj dvaja kresťania Or a Orops(is), ktorí boli pravdepodobne Egyptania. Boli svedkami popravy svätiteľa Irineja, a keďže si dovolili vyjadriť tam účastnému miestodržiteľovi protest, boli zadržaní a podrobení mučeniu. Vhodili ich do veľkej pece, ale plamene uhasil dážď, ktorý sa spustil z oblohy. Potom ich odovzdali divokým zvieratám za pokrm, tieto sa však svätých ani nedotkli. Pohanovia sa stali zúrivými a začali ich biť palicami, kameňmi im vyrážali zuby, ťahali ich za vlasy

a vláčili po zemi, šliapali po nich. Spútaných povrazmi ich ťahali za mesto, kde ich stáli a hodili do rieky Sávy.

Konštantínopolský synaxár (10. st. po Chr.) spomína 22. augusta akýchsi Irineja a jeho spoločníkov v utrpení - Ora i Oropsa (Oropsisa), pričom uvádza ich krátke Martýrium, ktoré však nespomína ani presné miesto, ani dátum. Irinej je uvádzaný ako „levita“, čo v novozákonnej terminológii značí diakonský stupeň. V Cisárskom mesjaceslove (11. st. po Chr.) sú už ale Or a Oropsis pripojení menovite k Irinejovi Sirmijskému, ktorý je nazývaný „Christov slúžiaci“ a Or i Orops sú zas nazvaní „kňazi“. V byzantských kalendáriách a služebných Mineách môžeme nájsť ich spoločnú pamiatku pod dátumami 22., 23. a 30. august. V súčasných gréckych kalendáriách je uvedený 23. august, no v ruských sa už ich pamiatka nenachádza. Niektoré synaxáre uvádzajú aj 27. marec.

Spracoval: Jerej Mgr. Peter Dobrik

„Rádujsja vírnych izvístnaja pochvaló“

Nedávno nám do redakcie prišlo jedno krásne svedectvo potvrdzujúce, že Matka Božia nevyberá miesto, ale odmeňuje vieru. Je to jedno, či sa to deje na „pravoslávnom Athose“; v Káne Galilejskej, ruskom vidieku alebo anglickom veľkomeste. Ved' posúďte sami.

Približne v máji predminulého roku (2019) pribudla v srbskom pravoslávnom chráme v Birminghame ikona Bohorodičky Trojručnica. Netušil som vôbec, ako sa tam dostala, preto som chcel spoznať jej príbeh. Poprosil som preto otca Nenada, či by si našiel čas, aby mi o tej ikone povedal viac. A tak v jeden piatkový večer po Akafiste sme si v chráme trošku sadli a on začal rozprávať. Všetko to začalo tým, ako mu raz večer zavolał jeden starý známy Srb – Michal (otec spomenul Michael), ktorý žil v Coventry už dlhé roky. Vravel, že by sa s ním chcel súrne stretnúť, pretože sa cíti zle, je chorý a potrebuje otcovi Nenadovi niečo povedať. Otec mu navrhol stretnutie v chráme. To Michal odmietol. Navrhol stretnutie niekde v meste, v reštaurácii. Nakoniec sa stretli v jednej reštaurácii v centre Birminghamu, kde Michal prišiel o barlách, vyzeral chorý, slabý, trvdil, že mu vraj pomaly odchádzajú orgány, že umiera. (Treba spomenúť, že Michal, svojim odchodom zo Srbska opustil aj svoju dlhoročnú priateľku. Odišiel za vidinou lepšieho života a na ňu sa doslova vykašlal.) Teraz, na smrteľnej posteli, mu to prišlo veľmi ľúto, chcel sa jej ospravedlniť. Dlho pátral po nejakom kontakte na ňu, aby sa s ňou mohol opäť spojiť. Nakoniec zistil jej telefónne číslo a zavolał jej. Jeho bývalá priateľka bola v tom čase tehotná. Telefonát, v ktorom sa jej Michal za všetko chcel ospravedlniť, bol taký dlhý a pre ňu namáhavý, že v nej vyvolal staré (bolestivé) spomienky. Žiaľ, celé to dopadlo tak, že potratila. Michalove výčitky sa ešte viac znásobili, ešte viac sa trápil, čo jeho zdravotnému stavu veľmi neprosperlo. Asi týždeň po jeho stretnutí s otcom Nenadom volal Michal otcovi opäť, či by nebol taký dobrý prísť za ním do nemocnice v Coventry. Samozrejme, otec neváhal a hneď za ním prišiel. Michal vyzeral ešte horšie ako naposledy. Povedal otcovi Nenadovi, že chce darovať 3 tisíc libier

ako dar do chrámu. Bol by rád, aby v chráme niečo na počesť toho nenarodeného dieťaťa (Maya) ostalo. Povedal, že cíti potrebu niečo darovať. Otec Nenad ešte v ten večer volal mníchom na Atos. Chcel od nich kúpiť niečo, čo by mohlo byť Michalovým darom pre chrám. Mnísi mu povedali, že robia ikonu Bohorodičky. Samozrejme, nechcú nič za prácu, len za materiál. Cena ikony však bude 35 tisíc libier (striebro/drahé kamene atd). Na to, samozrejme, otec nechcel pristúpiť, keďže to bol obrovský

cenový rozdiel. Suma, ktorá mu chýbala, bola privysoká, bolo nemožné, aby sa dala vyzbierať, a tak povedal nie. Otec sa o ponuke rozprával aj s Michalom. Bolo to naozaj príliš veľa peňazí. Nasledujúci večer otec opäť hovoril s mníchmi, ktorí ho znovu presviedčali, aby do toho išiel. Keď už má 3 tisíc, tak Bohorodička isto zvyšok vyrieši. Nakoniec otec pristúpil, že tú ikonu vezme. Celú noc nemohol zaspáť. Cítil, že spravil niečo správne, ale zároveň si na seba naložil obrovskú zodpovednosť a veľmi sa bál, že to dobre nedopadne. Hneď na ďalší deň mu volal Michal. Poprosil otca Nenada, aby za ním prišiel, ale tentoraz domov a nie do nemocnie. Otec sa pýtal, či sa niečo stalo, prečo je doma. Michal odpovedal, aby len prišiel, že mu to osobne vysvetlí. Otec Nenad teda došiel do domu Michala. Uvidel Michala stáť bez barlí – zdravého!!! „Vyliečil som sa, choroba zmizla, volaj na Atos a povedz, že tú ikonu celú zaplatím“, povedal Michal. Otec Nenad sa mu priznal, že mníchom už včera večer povedal, že ju berieme! Tento večerný telefonát na Atos znamenal pre Michala uzdravenie. Vtedy si uvedomili jednu vec - ako keby si ikona sama vybrala miesto, kde chce byť a zariadila si aj cestu, ako sa ta dostať. Otec Nenad povedal, že od tohto dňa sa začalo diať nespočetné množstvo vecí, ktoré akoby súviseli s ikonou. Sám povedal, že má 40 rokov, je z generácie 12 kňazov a doteraz nikdy nezažil doslova zázrak. Odvtedy sa dejú veci, ktoré si nevie vysvetliť. Vie jedine to, že je to zázrak spojený s Bohorodičkou. Udiali sa aj veci, o ktorých nemohol hovoriť. Keď už bola ikona dokončená, otec Nenad a Michal po ňu išli osobne na Atos. Človek (Michal), ktorý doslova umieral, zrazu zvládol namáhavú cestu (po ikonu) bez problémov. Do Anglicka sa naspäť vracali letecky, spoločnosťou Ryanair. Dopredu volali do spoločnosti. Oznamovali veľkosť ikony, celkovú váhu atď., aby vedeli, aký bude

poplatok za jej prevezenie. Vychádzalo to okolo 500 € kvôli veľkosti ikony, na čo, samozrejme, museli pristúpiť, keďže nemali inú možnosť ako ju do Birminghamu dostať. Keď došli na kontrolné stanovisko (checking), ukázali personálu (žene Kristíne) potvrdenie, že majú veľkú krabicu a cena bola dopredu dohodnutá na 500 €. Kristína zadala informácie do počítača a cena vyskočila na 800€!!! Nasledovala debata a telefonáty o tom, že cena mala byť 500€ a nie 800 €. Nakoniec Michal povedal, že tých 800€ zaplatí, keď už sú vlastne tak ďaleko a prešli takú cestu. Pani Kristína sa opýtala, čo majú v tej krabici. Otec Nenad povedal, že je tam ikona Bohorodičky. Kristína ich poprosila, či sa k nej môže aspoň takto pritulíť, že jej manžel má rakovinu a je na tom zle. Celá situácia ju dojala k slzám. Nakoniec otca Nenada požiadala, aby sa za jej manžela modlil. Keď Kristína prešla cez checking desk naspäť k počítaču, cena za prepravu balíka (ikony) bola 60€!!!! Všetci na seba pozerali, nakoľko nechápali, čo sa deje. Opäť zadala údaje do počítača a znova vyšla cena 60€. A taká bola nakoniec suma prepravy! Celá cesta nakoniec dopadla dobre. Došli do Birminghamu a ikonu uložili v chráme. Prvú nedeľu sa otec modlil za muža Kristíny. Hneď v nedeľu večer zvonil otcovi Nenadovi telefón, volala Kristína. Veľmi mu ďakovala za modlitby. Jej manžel sa uzdravil!!! Počut to z úst otca Nenada, ktorý je vlastne svedkom toho všetkého, je úžasné, veľmi silné! Samotná ikona je nádherná, má v sebe kus originálnej ikony z roku 700 od sv. Jána Damaského.

Brat Matúš Fedorco

Príprava kanonizácie starca Uspenského Pskovsko-Pečerského mužského monastiera archimandritu Joanna (Krešťankina)

Bol vyhlásený zber materiálov pre prípravu kanonizácie starca Uspenského Pskovsko-Pečerského mužského monastiera archimandritu Joanna (Krešťankina).

„Eparchia aj Sväto Uspenský Pskovsko-Pečerský monastier začínajú zber svedectiev o archimandritovi Joannovi (Krešťankinovi): o jeho blahodatnej modlitebnej pomoci, ktorá sa uchováva v rôznych listoch, dokumentoch, ale aj v ústnej podobe, ale aj o tých udalostiach, ktoré sa stali po jeho zosnutí svedkami, ktorých sme boli my aj naše svedomie“, spomína sa vo vyhlásení metropolitu Pskovského a Porchovského Tichona, ktoré bolo zverejnené na stránke metropolie (<http://pskov-eparhia.ru/archives/26254>).

„Prosím všetkých, kto sa môže podeliť dôležitými svedectvami, dokumentmi, živými spomienkami, zasielať ich na našu adresu pre vypracovanie zbierky svedectiev pred Bohom, Cirkvou aj naším svedomím o veľkom a nami milovanom ispovedníkovi, podvižníkovi, duchovníkovi a starcovi archimandritovi Joannovi“, vyzýva vladyka Tichon.

Materiály môžete zasielať na adresu otets_ioann@mail.ru

„Všetky vami zaslané materiály budú zverejnené a odoslané na posúdenie Komisii pre kanonizáciu svätých Ruskej pravoslávnej cirkvi“, povedal metropolita Tichon.

Zdroj: <http://www.patriarchia.ru/db/text/5769571.html>

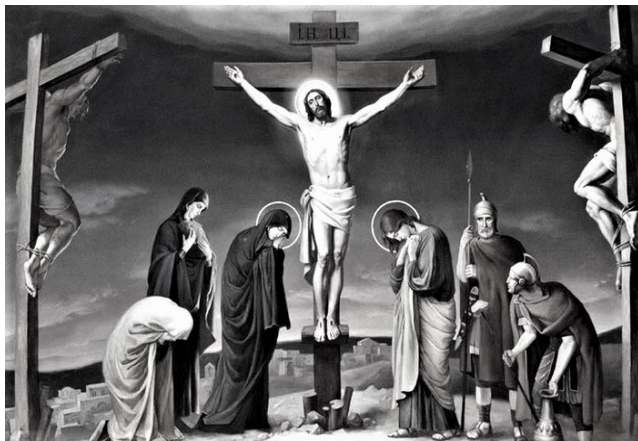

DOSTÁVAME, ČO SME SI SKUTKAMI ZASLÚŽILI (Výklad sv. Ignáca Brjančaninova)

„Tu jeden zo zločincov, čo tam viseli, rúhal sa Mu a hovoril: Keď si Ty Christos, zachráň seba i nás. Druhý mu však odpovedal, karhal ho a hovoril: Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si takisto odsúdený? Lenže my spravodlivo, lebo dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili, ale Tento neurobil nič zlé. A Isusovi povedal: Rozpomeň sa na mňa, Pane, keď prídeš do svojho Kráľovstva. A Isus mu povedal: Veru, hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji“(Lk 23, 39-43).

Ak sa nijaké pokušenie nemôže človeka dotknúť bez Božej vôle, tak sťažnosti, repta- nie, seba lútosť, seba ospravedľňovanie, obviňovanie blížnych a okolnosti sú pohnútky duše proti Božej vôli. Sú pokušeniami vzoprieť sa a postaviť proti Bohu. Bojme sa toho nešťastia! Uvažujúc o hocakom našom súžení, budme pozorní, aby nás nepozorovane neodviedlo od pokory do zjavného či skrytého seba ospravedľňovania, do stavu, ktorý je v rozpore s Božím pohľadom na nás. Nedôverujúc našej slabosti, sa ponáhľajme k spoľahlivej zbrani seba obviňovaniu! Na dvoch krížoch, blízko Spasiteľa, boli ukrižovaní dvaja zločinci. Jeden z nich Pánovi zlorečil, rúhal sa. Druhý sa považoval za hodného trestu pre svoje zločiny, no Pána za nevinne trpiaceho. Odrazu mu jeho seba obviňovanie otvorilo oči srdca, a on v nevinne trpiacom človeku uvidel za ľudstvo trpia- ceho Svätého Boha. Nevideli ho ani učenci, ani kňazi, ani židovskí veľkňazi, nehľadiac na to, že sa opierali o Boží Zákon, ktorý podrobne poznali. Zo zločincov sa stal teológ, ktorý pred všetkými, čo sa považovali za múdrych a mocných, a Pánovi sa posmievali, Ho vyznáva, svojou svätou mienkou popiera chybný názor múdrych a mocných v sebe. Zločincov, ktorý sa rúhal, hriech rúhania, najťažší zo všetkých hriechov, stiahol do pekla a sťažil mu jeho večné mučenie. Zločincov, ktorý vďaka úprimnému seba odsúdeniu dosiahol pravé poznanie Boha, vyznanie Vykupiteľa, vlastné a možné len jedine po- korou, uviedlo do raja. Obaja zločinci mali rovnaký kríž, protichodné boli ich myšlienky, pocity, slová, preto boli opačné aj následky. Pri všetkej spravodlivosti sú obaja zločinci obrazom celého ľudstva. Každý človek, ktorý svoj život prežil nesprávne, nie tak, ako to bolo Bohom určené, na škodu svojej spásy a blaženosti vo večnosti, je vo vzťahu k sebe samému aj zlodej, aj zločinec, aj vrah. Takému zločincovi sa posielajú kríž, posledný

prostriedok k spásu, aby vyznajúc svoje hriechy a priznajúc, že je hoden trestu, pri sebe udržal Bohom darovanú spásu. Pre ulahčenie utrpenia a poskytnutie duchovnej útechy pri ukrižovaní a prebývaní na kríži, je blízko ukrižovaného ukrižovaný a na dreve kríža visí vtelený Boh. Reptajúci, sťažujúci sa, rozhorčený pre svoje

súženie svoju spásu definitívne zavrhuje. Nepoznajúca a nevyznajúca Spasiteľa, sa rúti do pekla, do večných a zbytočných múk, ako ten, kto sa Bohu odcudzil a plne Ho odvrhol. Naopak, ten, kto vďaka seba odsudzovaniu odhaľuje svoju hriešnosť, kto seba považuje za hodného dočasného aj večného trestu, pomaly vstupuje do aktívneho a živého poznania Vykupiteľa, ktorý je „život večný“. Ukrižovanému na kríži Božou vôľou, oslavujúcemu Boha zo svojho kríža sa odhaľuje „tajomstvo kríža“, a spolu s týmto tajomstvom aj tajomstvo vykúpenia ľudí Bohočlovekom. Toto je plodom seba obviňovania. Vo vzťahu k všemocnej a svätej Božej vôli nemôžu byť iné tomu zodpovedajúce pocity v človeku, okrem bezhraničnej zbožnosti a tak isto bezhraničnej pokornosti. Z týchto pocitov, keď sa stanú majetkom človeka, sa rodí „trpezlivosť“.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на Лк. 23:39 (optina.ru)

Preložil z ruského jazyka: prot. pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.

Krotkosť

Nech sa odníme hnev milosťou, odstráni sa pomsta odpustením. Lebo náš Boh tak nám sľúbil svoju milosť, že iba ten môže byť presvedčený o odpustení hriechov, kto sám ich odpúšťa iným. **(Sv. Lev, pápež rímsky)**

Štyri cnosti ochraňujú dušu: milosrdenstvo, krotkosť, veľkodušnosť a zabúdanie na krivdy. **(Abba Izaiáš)**

Nieto väčšieho víťazstva ako zvíťaziť nad svojím hnevom a rozhorčenosťou. **(Sv. Tichon Zadonský)**

Namáhaj sa mať v srdci dobrosrdečnosť a v tele čistotu; lebo to i druhé činia ťa Božím chrámom. **(Sv. Níl Sinajský)**

Pokánie a pokora pozdvihujú dušu. Almužna a krotkosť ju posilňujú. **(Abba Evagrij)**

PRIENIK VEDY A VIERY

To, že **veda a viera môžu spolupracovať a jedna druhú dopĺňať** je najlepšie demonštrované v medicíne. Ved' už vznik nemocníc a staranie sa o chorých bol čin prvotných kresťanov, ich milosrdenstva a lásky k blížnym, ktorej nás učí náš Spasiteľ. Aj samotná medicína kresťanov sa odlišovala od tej pohanskej. Lekár pohan sa pýta „ako a odkiaľ“ vzniká choroba, kde kresťanský lekár zisťuje, „prečo a aký zmysel“ má pre pacienta. Kresťanský lekár má za úlohu liečiť nie len telo, ale aj dušu. Koná tak podľa príkladu samotného Christa, kedy aj On, keď uzdravoval nemocných, najprv očisťoval dušu a odpúšťal hriechy a až potom obnovoval telesné zdravie. Dôvodom tohto Christovho konania je to, že **každá choroba duše, čiže hriech je spúšťačom choroby telesnej**.

Teória veľkého tresku hovorí o tom, že sa vesmír roztahuje, čo dokazujú aj vedecké pozorovania. No fakt, že sa vesmír už od počiatku rozpína, nie je protirečením Biblie, ktorá hovorí: „**Boh roztiahol nebesia ako oponu**“ (Iz 40, 20). Je dosť zaujímavé, že ešte asi na desiatich miestach v Biblii sú popisované nebesia tak, ako mohli byť objavené až v 20. storočí.

Tak isto veda hovorí o obrovskej energii. Energii, ktorá je ukrytá v každej najmenšej, viac nedeliteľnej častici látok. Rovnica $E = mc^2$, hovorí o potencionalnej energii, ktorá sa rovná hmotnosti krát rýchlosti svetla na druhú. Zjednodušene povedané, ide o uzavretú energiu, ktorá pomocou rýchlosti svetla na druhú môže byť uvoľnená. Už samotná rýchlosť svetla je ťažko opísateľná, ale rýchlosť svetla na druhú? Tá je nepredstaviteľná. A čo sa týka energie, aby sme si vedeli predstaviť, o akú silu tu ide, uvedieme príklad. Potencionalna energia jedného zrnka soli by pokryla energetický výdaj jednej domácnosti na niekoľko mesiacov. Tak takáto energia drží hmotu pokope. Aj Písmo Sväté hovorí o Pánovi, „**ktorý drží všetko slovom svojej moci**“. To zahŕňa každý atóm, v každej bunke, v celom vesmíre.

O Adamovom rebre

Pasáž z Prvej knihy Mojžišovej, kde Boh pre stvorenie ženy použije Adamovo rebro, potvrdzujú vedecké poznatky, konkrétne genetika. Nie náhodou sa v Biblii spomína rebro a nie zub, palec alebo iná časť tela. **Človek má 24 rebier**. Ak jedno odoberieme, ostane nám číslo 23, ktoré prezentuje **počet chromozómov v reprodukčnej bunke**. Rebrá majú svoj pár rovnako ako aj chromozómy. Mužovi, na rozdiel od ženy, v tele

absentuje jeden chromozóm X, ktorý nemá pár. Ku podivu, v tele ženy má každý chromozóm svoj pár, aj X. A práve tento, ktorý mimochodom rozhoduje o pohlaví, má muž len jeden a dopĺňa ho chromozóm Y. Biblia je v tomto prípade veľmi konkrétna, len jej vyjadrenie používa terminológiu zodpovedajúcu tamojšej úrovni poznania a vyjadrovania.

O čase

Biblický výpočet, okolo sedem a pol tisíc rokov Zeme, neudáva striktný moment začiatku tohto počítania. Nedokážeme s určitosťou povedať, či daný časový úsek v sebe zahŕňa už počiatok, samotné formovanie Zeme ako planéty alebo tento výpočet odštartovalo až stvorenie prvého človeka.

Na podobnom princípe tkvie problematika hebrejského výrazu „jom“, ktorý sa prekladá do slovenčiny ako „deň“. Z hľadiska denného cyklu je to obdobie dňa, no vo všeobecnosti obdobie neurčité. V tomto ohlade niektorí svätí otcovia, napr. sv. Efrém Sýrsky, tvrdili, že stvorenie sveta je časovo ohraničené šiestimi dňami. Ďalší sv. otcovia, vrátane blaženého Augustína sa k tejto problematike vyjadrili opatrne a uviedli, že nemôžeme vedieť, akého druhu boli tieto dni. Obe tieto úvahy sú považované v rámci pravoslávnej dogmatiky za platné súkromné teologické stanoviská.

Metropolita Ilarion Alfejev, celosvetovo uznávaný teológ, sa k tejto problematike vyjadruje nasledovne: „Podľa Biblie stvoril Boh viditeľný svet za šesť dní, ale ako tieto dni chápať? Len ťažko môžu znamenať šesť obyčajných dvadsaťštyri hodinových dní, a to okrem iného preto, lebo výpočet dňa závisí na Slnku, a to sa v tomto opise stvorenia objavuje až na štvrtý deň. Preto obdobie ako časový interval bude najlepším výkladom slova „deň“ z biblického jazyka do podoby dnešných definícií. Pre dôkaz tohto tvrdenia nám posluží Sv. Písmo, napr. štyridsať dňové putovanie Izraelitov medzi Červeným mo-

rom a Kanaánom nazýva Dávid „**dňom pokušenia na púšti**“ (Ž 95, 8). V inom žalme nachádzame výrok: „**Tisíc rokov je v твоjich očiach ako včerajšok**“ (Ž 90, 4). Podobne aj apoštol Peter píše v tomto duchu: „**Jeden deň je u Pána ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň**“ (2Pt 3, 8). Pri siedmom dni ani nie je uvedené, „**bol večer a bolo ráno**“, ako je uvedené pri ostatných dňoch tvorenia, čo podnecuje našu myšlienku a práve siedmy deň je obdobie, ktoré stále trvá. „**Ôsmym dňom**“ pomenovali kresťania v dávnych dobách budúci vek a Kráľovstvo nebeské. To všetko hovorí o význame dní tvorenia ako o určitých etapách, ktoré sa rozvíjali postupne, ako veľkolepý obraz veľkého Umelca“.

Na záver ešte krátky príbeh o mladom študentovi Albertovi Einsteinovi, ktorý zosmiešnil učiteľa vysvetľujúceho „logickú“ charakteristiku Boha. Profesor sa rozhodol, že žiakom na vyučovacej hodine vysvetlí, že ak Boh existuje, tak je zlý. Celý jeho dôkaz spočíva v otázke: „Stvoril Boh všetko, čo existuje? Ak stvoril všetko, to znamená, že stvoril aj zlo.“ V tom sa prihlási mladík meno Albert a dáva svojmu učiteľovi protiotázku: „Existuje chlad?“ Ten zarazený z otázky odpovedá: „Ešte ti nikdy nebola zima? Samozrejme, že existuje.“ Na túto odpoveď reaguje Einstein veľmi pohotovo: „Nie, to je omyl. V podstate chlad neexistuje; to, čo vnímame ako zimu je v skutočnosti nedostatok tepla.“ Ďalej pokračuje: „Pán profesor a existuje tma?“ Učiteľova odpoveď je totožná s predchádzajúcou. No študent vysvetľuje, že „ani tma neexistuje, veď tma je len nedostatkom svetla. Svetlo vieme skúmať, ale tmu? Tú nie.“ Z toho tento, už v mladom veku veľmi šikovný a nadaný génus všetkých čias vyvodzuje záver: „**Zlo nejestvuje presne tak ako ani chlad a tma. Boh nestvoril zlo. Zlo je výsledkom toho, čo nastane, keď človek nemá Božiu lásku vo svojom srdci.**“

Jerej Viktor Čabiňak

POCHVALA

Buď pokorný, nie namyslený, neodsudzuj, ničím sa nepotešuj, zvlášť diabolskou pochvalou, potom nebudú „nešťastia“, ináč sa z toho nedostaneš. Tento rod démonov sa vyháňa pôstom, modlitbou a pokorou. Bez tejto „svätej trojice“ cností nič neurobíš.

Všemožne sa snaž u ľudí nehľadať pochvalu či vysokú mienku. Čo je u ľudí vysoké, je pred Bohom ohavnosť. V očiach ľudí buď hlupáčikom, aby si bol múdry pred Bohom.

Teba a ďalších členov chóru dojala vďačnosť veriacich. Daj si na to pozor. Aj toto je jedna zo sietí nepriateľa. Pochvaly si vôbec nevsímaj, buď k ním ľahostajný. Ak pochvalu prijmeš, potom sa budeš snažiť nenápadne ľuďom páčiť aj druhý raz, vtedy sa z teba nenápadne môže stať farizej. Všetci umelci žijú z pochvaly. To isté sa stáva aj mnohým duchovným. Všetko sa to ale končí nepriateľstvom a nenávisťou. Učí to Evanjelium.

Nikto z nás ju (pochvalu) nevieme zvládať. Všetci sme priveľmi pokazení. (Igumen Nikon Vorobjov)

ZO ŽIVOTA A MYŠLIENOK SVÄTEHO JOZEFA HESYCHASTU (I.)

V živote súčasného kresťana sa častokrát objavuje myšlienka, tak ako u svätých apoštolov v čase života Isusa Christa, či môže byť dnes ešte niekto spasený. Do mysle sa vkrádajú pochybnosti o viere, o zmysle askézy a tieto myšlienky sú konfrontované so životom svätých v dávnych storočiach a so schopnosťou viesť dnes skutočný duchovný život a nájsť spásu. A zatiaľ čo takto častokrát uvažujeme, milujúci Boh nám predkladá zástupy svätých, ktorí žili medzi nami a ktorí v tak náročnom čase, aký dnes prežívame, svietia na cestu poznania láskavého trojjediného Boha a života s Ním. Jedným z týchto veľkých svetiel sveta je aj ctihodný (prepodobný) Jozef, prezývaný Hesychasta alebo tiež „Žijúci v jaskyni“, ktorý žil asketickým životom na svätej hore Athos prevažne v prvej polovici 20. storočia. Aj keď bol kanonizovaný až v roku 2020, jeho asketický život „zrodil“ novú generáciu veľkých starcov 20. storočia, medzi nimi Efrém Arizonský, ktorého označujú za apoštola Ameriky, alebo nedávno kanonizovaný ctihodný Efrém z Katounakie.

Detstvo

Ctihodný Jozef sa narodil v dedine Lefkes na Parose (dnešné Kyklády v Grécku) 2. novembra 1897 svetským menom Frankiskos (František, Francis). Jeho matka Mária sa vydala v mladom veku za Leonarda Zoumisa, ktorý bol potomkom utečencov z Edessy (dnes Ukrajina). Narodili sa im dve deti, druhé krátko po pôrode zomrelo. Leonardo zomrel ako dvadsaťročný a Mária sa znovu vydala za Georga Kottisa, ktorý pochádzal z chudobnej roľníckej rodiny. Spolu mali deväť detí, ale tri umreli v ranom detstve. George zomrel ako štyridsaťročný krátko po narodení posledného syna. Ako chudobná rodina žili v útľom domčeku, kde rodičia vychovávala svojich sedem detí v dvoch izbách s rozlohou sotva dvadsať metrov štvorcových vo viere a láske k Bohu. Tu žil František (budúci Jozef) sedemnášť rokov. Ako sa dozvedáme zo slov matky Márie, Františkovo narodenie sprevádzala nezvyčajná udalosť, ktorá prezrádzala jeho budúci život. V deň narodenia, keď Mária ležala s novonarodeným synom na posteli, akoby sa otvorila strecha domu, v žiare zostúpil akýsi mládenec (anjel), prišiel k dieťaťu a začal písať jeho meno na tabuľku. Udivená Mária sa ho spýtala, prečo píše meno jej syna na tabuľku. Anjel odvetil: „Pán si ho žiada.“ Mária sa bránila, že syn je jej, na čo jej anjel

povedal: „Povedal som ti to, je to napísané.“ Než umrelo jej prvé dieťa, Mária si myslela, že anjel prišiel po Františka. Po čase, keď František vyrástol, pochopila anjelove slová o budúcom povolaní Františka do armády pozemských anjelov, mníšstva.

Na Františkov duchovný život mal okrem rodičov veľký vplyv aj svätý Arsenios Athoský (+1877), ktorý pôsobil v tom čase na Parose a tamojší ľudia ho milovali ako svätého, vyznávača a láskavého duchovníka. V rodnej dedine pôsobil kňaz Georgios, ktorému podľa opisu svedkov tvár žiarila vždy, keď slúžil liturgiu, akoby slúžil spolu s anjeli. Prostredie naplnené láskou k Bohu, v ktorom malý František vyrastal, boli učebnicou pre jeho poslušnosť k rodičom. Aj keď bol veľmi živé dieťa, zároveň bol veľmi poslušný a bystrý. Keď raz pre svoju živosť, na ktorú sa občas jeho otec hneval, mal dostať bitku, František, ktorý sa o tom dozvedel, sám v sebe si povedal: „Keď ma chce otec naplácať, tak ma napláca.“ Pokojne prišiel k otcovi a pokorne sklonil hlavu, aby ho otec mohol vytrestať. Jeho otec, s dobrým srdcom, uvidel synovu poslušnosť, čo ho tak dojalo, že Františkovi len povedal: „Chod' odtiaľto. Nemôžem ťa potrestať pre tvoju poslušnosť.“ František nečakal, kým si to otec rozmyslí a rýchlo odišiel. Neskôr svojim súrodencom s radosťou povedal: „Pre svoju poslušnosť som unikol otcovmu trestu.“

V siedmich rokoch František nastúpil na základnú školu. Bol bystrý, rýchlo sa učil a mal všetky predpoklady pokračovať vo vzdelaní v akademickom prostredí. Z Božej vôle jeho otec umiera počas vzdelávania v štvrtom ročníku. To bolo dôvodom, prečo ukončil štúdium a začal viac pomáhať svojej matke, ktorá ako tridsaťšesťročná sa stala dvojnásobnou vdovou a sama sa starala o obživu svojich detí. Toto obdobie detstva prinieslo Františkovi benefity, ktoré sa neskôr ukázali v jeho mníšskom živote. Od

detstva počas pomoci matke okúsil bolesť a ťažkosti, ktoré prináša vdovstvo. Súciť, ktorému sa naučil, sa neskôr premenil na nesmiernu lásku budúceho starca Jozefa...
(Pokračovanie)

ThDr. Pavol Kochan, PhD.

Použitá literatúra:

Kolektív autorov. 2013. My Elder Joseph the Hesychast. Florence, Arizona: Saint Anthony's Greek Orthodox Monastery, 2013. 705 s. ISBN 0-9667000-8-2.

ΝΤΡΕΚΟΥ, Σ. 2017. Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής και Σηπλιώτης. (online). [cit. 30.12.2020]. Dostupné z: http://www.sophia-ntrekou.gr/2013/04/blog-post_2086.html.

EPHRAIM, hieromonk. 2019. The Story Behind "My Elder Joseph the Hesychast". (online). Alaska: St. Nilus Skete 2019. [cit. 13.01.2021]. Dostupné z: <https://orthochristian.com/125342.html>.

NADPRIRODZENÉ SCHOPNOSTI, ICH PÔVOD A PODSTATA VO SVETLE PRAVOSLÁVNEHO UČENIA

Keď dnes otvoríte noviny, sadnete k televízii, internetu či len nahliadnete do vlastnej mailovej schránky, z každej strany vás zasypú ponukami, **ako urobiť váš život šťastným, úspešným, plným zdravia, lásky a bohatstva**, len s malou podmienkou – navštívte toho či onoho „majstra“, ktorý má kľúče k tomu všetkému, a za malý poplatok, bez námahy, to všetko môže byť vaše... **Kolko ľudí na to naletí, a kolík z nich o sebe tvrdia, že sú veriaci**. A nakoniec, po vypršaní „kreditu“ od liečiteľa, psychotronika, duchovného majstra, stojí pred nami ľudská troska, ktorá podľahla chvílkovej ilúzii majstra klamstva – diabla, s ešte viac podlomeným zdravím, psychickými problémami, vo finančnej tiesni a rozbitými vzťahmi, a čo horšie, bez vlastnej slobody, vôle a žiadnej sily žiada sa ísť do ďalšieho dňa.

Ako to všetko vníma pravoslávne učenie? Sv. Ján Zlatoústý píše: **„Prísne zakazujeme liečiť sa za pomoci čarov: Nemožno chodiť k nepriateľom Božím – mágom a čarodejníkom, - lepšie je zomrieť, než ísť za nepriateľom Božím a tak zahubiť nielen svoje telo, ale aj dušu. Tí, ktorí využívajú ich služby, umierajú ešte skôr, než príde smrť a idú do večného zatratenia. Kto chodí k liečiteľom (v zmysle – šarlatán), sám seba zbavuje pomoci Božej, lebo ňou opovrhol a ocitol sa mimo Božej prozreteľnosti, preto diabol má moc riadiť životom týchto ľudí“** (Ojciec Rodion, Ludzie i demony, Sankt Petersburg 1991).

Ako sme spomenuli, v poslednom čase vnímame v našej spoločnosti nové „vyliatie ducha“, či lepšie povedané duchov, a **objavujú sa ľudia s nadprirodzenými schopnosťami: bioenergeti, telepati, hypnotizéri, jasnovidci atď.** Všetko to preniká do života spoločnosti, stretávame sa s tým každodenne a na každom kroku, a preto je potrebné počuť aj stále živé stanovisko učenia otcov a Pravoslávnej cirkvi. Je to dobré či zlé? Ako má postupovať pravoslávny kresťan, ktorý sa stretáva s touto skutočnosťou a či

môže využiť ich pomoci a služieb? Pokúsime sa odpovedať na tieto otázky, ale najprv nazrieme do minulosti, do apoštolskej doby a do svedectva sv. otcov nadchnutých Svätým Duchom.

V Skutkoch apoštolských čítame o istom Šimonovi, **„ktorý svojou mágiou uvádzal do úžasu obyvateľov Samárie. Hovoril o sebe, že je niekto veľký, a všetci od najmenšieho po najväčšieho ho**

počúvali...“ (Sk 8, 9). Šimon bol čarodejník a svojimi čarami tiahol k sebe ľudí temných, ktorí v jeho skutkoch videli Božiu silu. Akou silou pôsobil, akými zázrakmi priťahoval k sebe národ? Tou istou silou, akou dnes lákajú národ všetci tí, ktorí si myslia, že ovládajú všemožnými nadprirodzenými schopnosťami. Aj oni takisto ako Šimon Mág, okultnými praktikami na krátky čas „uspokoja diablov“, a tak navodia chvíľkovú ilúziu uzdravenia, zlepšenia nepriaznivej situácie a pod. Šimon bol presvedčený, že apoštoli tak ako on, využívajú pri svojej misii akési magické umenie. Kázanie sv. apoštola Filipa tiahlo k sebe národ a Boh potvrdzoval zázrakmi jeho slovo, a to priťahlo k nemu aj čarodejníka Šimona, ktorý v snahe získať moc, ktorú videl vo Filipovom apoštolskom kázaní, dokonca prijal krst. No nakoniec skončil pokorený tak, ako egyptskí zaklínači v časoch Mojžiša (por. Ex 7 – 8).

Čosi podobné čítame aj v Skutkoch apoštolských pri stretnutí sv. apoštola Pavla s dievčinou, ktorá veštením prinášala svojim pánom veľké zisky, dokonca i pri Pavlovej misii, dalo by sa povedať, mu robila pozitívnu reklamu (por.: Sk 16, 16*). Ale aký je vzťah Pavla k tomuto duchu? Bez ohľadu na to, že hovoril pravdu, nechcel počúvať hoci aj pravdu z diabolských úst. Ukázal nám to, ako postupovať s nečistými duchmi, hoci by aj niekedy hovorili pravdivo. Za touto ich „námahou“ sa totiž skrýva iba jedno: pod rúškom dôveryhodnosti nadviazať kontakt, ktorý nakoniec vedie do záhuby (Ojciec Rodion, Oddzialywanie zlych mocy na czlowieka, Hajnówka 1997).

Zo života mučeníka Cypriána, presbytera (Minea na Október), sa dozvedáme, že v čase, keď bol ešte „liečiteľom“, „naučil sa všetko diabolské umenie – vedel lietať, chodiť po vode, dokázal ovládať počasie, priviesť búrku, škodiť poliam, sedom, viniciam, zvolať choroby na dobytok i ľudí, - čo znamená len toľko, že všetky jeho vedomosti boli naplnené diabolským zlom.

Je možné doložiť nespočetné množstvo príkladov, o ktorých sa dozvedáme zo života svätých, z monastierskych paterikov, ktoré boli zapísané pre ponaučenie a výstrahu, svedčiace o veľkej uzdravujúcej milosti Božej, ktorá sa dotkla tých, ktorí ju prijali, ale aj o neopísateľnej nenávisti diabla k Bohu a ľuďom, z ktorých sa mnohí dali nachytať na jeho lákadlá a prepadli večnej záhube.

Pozrime, čo konkrétne o nadprirodzených schopnostiach hovoria svätí otcovia. Život starca Siluána od archim. Sofronija, v časti o jasnovidectve a jeho druhoch, hovorí, že môžeme rozlíšiť tri druhy fenoménu nadprirodzených schopností: „Prvý, vyskytujúci sa u

niektorých ako výsledok prirodzenej intuície, umocňovaný duchovným životom; druhý, ako výsledok démonského pôsobenia; a tretí, vďaka daru lásky“. Ako rozoznať, o aký dar ide? Podľa ovocia ich poznáte, - hovorí Christos. Kým prvý a posledný vedú človeka k pokániu, prehĺbeniu života v Bohu, druhý, získaný priamo vďaka démonom alebo cez démonom zasvätených „majstrov“ (neraz cez mnohé generácie odovzdávanie magickej moci, kopírujúc tak rukopoloženie tajomstva kňazstva, silne rozšírené aj u nás na Zemplíne), je zvlášť nebezpečný, lebo skôr či neskôr dovedie človeka k deštrukcii vlastnej osobnosti, straty vôle a slobody, neraz k ukončeniu vlastného života.

Sv. apoštoli odsúdili zaobranie sa čarami (a tak treba priamo nazvať aj všetky „naoko moderne tváriace sa“ spôsoby rôznych alternatívnych metód získavania zdravia, šťastia, materiálneho zabezpečenia, hoci by boli starým rajským hadom akýmkoľvek moderným jazykom pomenované. Sv. otcovia na snemoch ich jasne zavrhlí a tých, ktorí sa týmito vecami zaoberali či využívali ich služby, na dlhý čas odlúčili od Cirkvi. „Ak niekto chodí za čarodejníkmi, alebo sám sa zaoberá čarami, tiež tí, ktorí čarodejov pozývajú do svojho domu, aby vyliečili ich chorého, nech sú v zhode s pravidlami snemov odlúčení na 5 rokov od prijímania sv. Darov. Duchovní zas nech sú odlúčení od kléru“ (Nomokanon, kánony trullského a laodicejského snemu).

„Budte rozvážni, bdejte! Váš protivník diabol obchádza ako revúci lev, hľadajúc koho by zožral; vzprite sa mu...“ (1Pt 5, 8). Ak sa u človeka zmietaného vášňami, slabej viery, duchovne neskúseného, a neraz ani nepokršteného, objavuje akási nadprirodzená schopnosť, je to pre neho nielen nebezpečné, ale zhubné. Pravdiví svätí nechcú byť divotvorcami, ale chcú spasiť svoju dušu a pomôcť spasiť sa aj iným. Preto sa netešte veľmi rýchlo, keď zistíte, že sa u vás objavuje akási nevysvetliteľná schopnosť, nežente sa ju hneď využívať, hoci by to bolo s neviem ako dobre tváriacimi sa úmyslami. Aj keby tieto schopnosti boli vrozenými, buďte opatrní, pamätajú, že diabol je opicou Božou, snažiacou sa napodobniť Jeho dary. Akékoľvek „hranie sa“ s energiami na duchovnej úrovni nenecháva na seba dlho čakať a veľmi rýchlo vyvoláva záujem nečistých duchov, démonov, ktorí dňom i nocou pracujú na tom, aby nás priviedli do zatratenia.

Najbezpečnejšou cestou je známa kráľovská cesta sv. otcov – cesta pokory, trpezlivosti, lásky, modlitby a pôstu. To je cesta, na ktorej sa nevyhľadáva senzácia nadprirodzeného, netúži sa po moci a sile, ktorou by sa človek stal iným, výnimočným, ale jediným, po čom túži, je Boh a poznanie Jeho svätej vôle.

Jerej Nikodím (Dušan Tomko)

Blahodať Svätého Ducha pôsobí v tých, ktorí Ho prijali

Svätý Duch je jeden, ale rozdielne sú dary blahodate. Svätý apoštol o daroch Svätého Ducha hovorí: „**Lebo máme v jednom tele mnohé údy, ale všetky tieto údy nevykonávajú tú istú činnosť, tak sme aj my mnohí jedno telo v Christu, ale jednotlivo sme si navzájom údmi. A majú rozdielne dary podľa milosti, ktorá je nám daná. Nieкто dar proctva podľa miery svojej viery, kto službu, nech je verný v službe, kto dar učenia, nech učí, kto útechu, nech utešuje, ten kto sa obetuje, nech tak činí v prostote, kto je predstavený, nech je horlivý, kto činí milosrdenstvo, nech to robí ochotne**“ (Rim 12, 4-8).

Cirkev je nositeľkou darov Svätého Ducha. Ani jeden dar Svätého Ducha nie je daný len osobne pre človeka, ale pre dobro a úžitok celej Cirkvi, pre službu všetkým. Ani apoštolí nemohli úspešne zvestovať Christovo Evanjelium, pokiaľ neprijali Svätého Ducha v deň Päťdesiatnice. Ak by nebolo Svätého Ducha, nebolo by ani Cirkvi.

Napodobňuj Máriu (sestra Marty a brata Lazára), a nemaj pred očami nič iného než pohľad toho, ktorý povedal: **“Oheň som prišiel vrhnúť na zem; a čo chcem? Len aby už vzplanul!”** (Lk 12, 49). Vzplanutie Ducha totiž oživuje srdce. Nehmotný a božský oheň posväčuje duše a cibrí ich ako zlato v ohni. Hriech je tak spaľovaný ako trnie a slama, pretože náš Boh je oheň stravujúci (Žid 12, 29). Tento oheň spaľuje triesky vo vnútornom zraaku. Očisťuje myseľ tak, aby sa jej vrátila jej pôvodná jasnozrivosť, aby nepretržite nazerala na Božie divy, podobne ako ten, kto hovorí: Otvor moje oči, nech pozorujú divy tvojho zákona (Ž 119, 18). Preto tento oheň Svätého Ducha zaháňa démonov a vypaľuje hriech.

Keď sú železo, olovo, zlato alebo striebro vložené do ohňa, strácajú svoju charakteristickú tvrdosť. Stáva sa z nich mäkký materiál. Pokiaľ sú v ohni, podľa sily teploty sa tavia a menia svoju prirodzenú tvrdosť. A presne takýmto spôsobom sa aj duša skutočne odpútava od všetkej zviazanosti k všetkému pozemskému a keď sa zbaví sveta, zamiluje si jediného Pána. Keď prijme tento nebeský oheň Božstva a lásky Svätého Ducha, zbavuje sa tak akejkoľvek škodlivosti a vášní. Všetko od seba ženie preč. Mení a transformuje a pretavuje celú svoju prirodzenú kvalitu a hriešnu tvrdosť. Všetko pokladá za zbytočné, kvôli jedinému nebeskému Ženichovi, ktorého prijala do svojho vnútra. Ľudia, na ktorých spočinula táto blahodať Svätého Ducha a ranila ich srdce Božou láskou k nebeskému Kráľovi - Christovi, sa pripútávajú k jej nádhere, k jeho

nevýslovnej sláve a nepochopiteľnému bohatstvu pravého a večného Kráľa Christa. Takíto ľudia naplnení Svätým Duchom sa v plnosti sústreďujú na Christa a túžia iba po jedinom, aby sa zvýšila tá neopísateľná dobrota, ktorú prežívajú v duchu a pre ktorú pokladajú za ničotnú všetku tú slávu a krásu na Zemi, všetku tú nádheru, veľkoleposť, pocty a bohatstvo kráľov a kniežat. Iba kresťania, ktorí reálne pocítili blahodať Svätého Ducha, sami dokážu pochopiť, že celý tento svet so všetkými kráľovskými pokladmi, bohatstvom, slávou a slovami múdrosti, že všetko je to iba akýsi sen bez pevného základu.

Mysel' a chápanie kresťanov prijímajúcich Svätého Ducha v kontakte s Ním dosahujú stálosť a neotrasiteľný pokoj, tak ako o nich Christos povedal: „**Prešli už zo smrti do života**“ (Jn 5, 24). Obnovou mysle, upokojením svojich hriešnych myšlienok, láskou a nebeskou pripútanosťou k Bohu sa od všetkých ľudí vo svete odlišuje nový druh stvorenia – kresťan.

Svätý Makárij Egyptský raz rozprával o tom, že s ním v kélii žil jeden askéta. Spolu sa každý deň modlili. Bol tak obdarený blahodaťou Svätého Ducha, že keď sa modlili vedľa seba, dostával sa do stavu hlbokého dojatia. Bol mu daný dar uzdravovania. A nie len že vyhánal zlých duchov, ale skladaním rúk liečil tiež postihnutých rôznymi najťažšími chorobami. Potom ale začal byť nedbalý. Vo svete ho totiž obdivovali a on sa začal opájať sám sebou. Spyšnel a upadol na samé dno hriechu. Ako hovorí svätý Makárij, spyšnel aj ten, ktorý mal dar uzdravovania. Je jasné, ako padajú tí, ktorí nedospeli k dokonalej láske. Kto ale lásky dosiahol, láska ho spútala a opojne uchvátila a on je doslova ako zajatec odvedený do iného sveta a svoju vlastnú prirodzenosť by už akoby ani nevnímal. Preto sa musíme asketicky namáhať a s múdrosťou sa chovať nanajvýš opatrne, aby sme, ako je napísané, s úzkostlivou bázňou došli k spásu (Flp 2, 12). Preto vy všetci, čo ste sa stali účastníkmi Christovho Ducha, v ničom ani v malom, ani vo veľkom, nekonajte nedbalo. V ničom neurážajte blahodať Svätého Ducha, aby ste neboli zbavení života, na ktorom už máte podiel, hovorí svätý Makárij Egyptský.

ThDr. Ján Pilko, PhD.

Získavanie cností

Boh, hoci aj prejavuje milosrdenstvo voči nám, jednako však volá k nám a hovorí: „Daj aj ty niečo!“ **(Sv. Ján Zlatoustý)**

Správy zo Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte

Stretnutie s novým mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Slovenskej republiky v Ruskej federácii

Dňa 19. marca 2021 sa predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri Moskovskom patriarcháte archimandrita Serafim (Šemjatovský) stretol s novovy-
menovaným mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Slovenskej republiky v Ruskej federácii Ľubomírom Rehákom. Stretnutie prebehlo na pôde slovenského veľvyslanectva v Moskve v priateľskej atmosfére.

Sviatok svätého Vjačeslava/Václava, kniežata českého

Keďže tohto roku sviatok svätého Vjačeslava pripadol na stredu prvého týždňa Veľkého pôstu (17. marca), bol prenesený na sobotu. Na Podvorí našej Cirkvi v Moskve sme slúžili svätú Liturgiu, spomínajúc i svätého mučeníka knieža Vjačeslava i svätého veľkomučeníka Feodora Tyrona.

Druhá nedeľa svätého a Veľkého pôstu

V druhú Nedeľu svätého a Veľkého pôstu svätú Liturgiu na Zastupiteľstve našej Cirkvi v Moskve viedol vysokopreosvietený Sergij, metropolita barnaulský i altajský. Na konci svätej Liturgie privítal ho v chráme svätého Nikolaja a na pôde nášho Zastupiteľstva archimandrita Serafim (Šemjatovský). Vladyka Sergij predniesol poučné slovo a povzbudil veriacich v snažení a podvihu Veľkého pôstu.

Stretnutie s novým veľvyslancom Slovenskej republiky v Moskve

Dňa 6. apríla 2021 sa predseda Oddelenia zahraničných vzťahov Moskovského patriarchátu, vysokopreosvietený Ilarion, metropolita volokolamský, stretol s novovymenovaným mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Slovenskej republiky v Ruskej federácii Ľubomírom Rehákom. Na stretnutí a spoločnom rozhovore boli tiež prítomní archimandrita Serafim (Šemjatovský), predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku pri patriarchovi moskovskom a celej Rusi, a taktiež sekretár Oddelenia zahraničných vzťahov Moskovského patriarchátu pre vzdialené zahraničie jerej Andrej Tuškin.

**Jeromonach Alexander (Haluška),
tajomník Zastupiteľstva Pravoslávnej cirkvi
v českých krajinách a na Slovensku v Moskve**

V JERUZALEMSKOM CHRÁME ZMRŤVYCHVSTANIA ISUSA CHRISTA ZIŠIEL BLAHODATNÝ OHEŇ

1. mája 2021 na Bielu sobotu v chráme Zmŕtvychvstania Isusa Christa v Jeruzaleme nad Božím hrobom, v ktorom bol pochovaný Spasiteľ, **zišiel blahodatný oheň**. Stalo sa to v kuvuklii (kaplnke) uprostred Chrámu Zmŕtvychvstania v Jeruzaleme v deň pred pravoslávnu Paschou o 13:55 hod. stredoeurópskeho času. Tohto roku bohoslužby Bielej Soboty v Jeruzaleme boli vykonávané za prísnych hygienických opatrení spojených s pandémiou Covid-19 s obmedzeným počtom okolo 2500 pútnikov.

Pravoslávny jeruzalemský patriarcha Teofil III., ktorý predsedal bohoslužbe, vstúpil do kaplnky s hrobom. Po jeho modlitbe zišiel z neba oheň, ktorý mu zapálil 33 sviečok (podľa počtu Christových rokov). Tento oheň prvé minúty vôbec nepáli. Blahodatný oheň bol následne lietadlami rozváňaný do celého sveta, aby ním boli zapálené sviečky v pravoslávnych chrámoch po celom svete počas paschálnych sviatkov.

Vynesenie paschálneho ohňa z hrobu symbolizuje východ z hrobu „Pravého Svetla“ – zmŕtvychvstalého Isusa Christa.

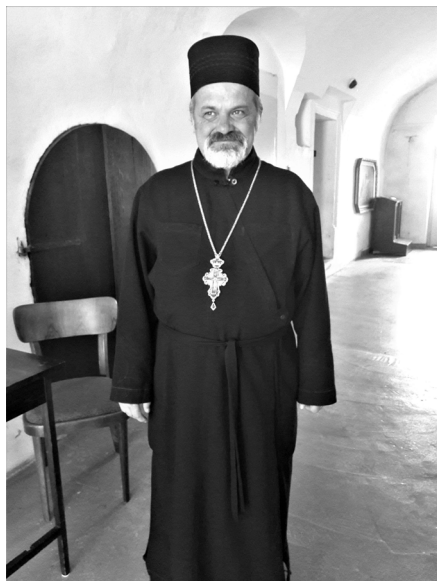
Zdroj: internet

Pripravil: prot. Vasyľ Kuzmyk

Blahoželanie k životnému jubileu

18. mája sa okrúhleho životného jubilea **60 rokov** dožíva duchovný otec **prot. Mgr. Kornel Furin**.

Otec Kornel sa narodil 18. 5. 1961 v malebnej obci Závadka na Spiši. Dňa 15. 5. 1982 si zobral za manželku svoju životnú lásku Annu Kinikovou, ktorá pochádza z obce Poráč. 16. 6. v tom istom roku bol vysvätený za diakona a o tri mesiace neskôr bol vo svojom rodisku arcibiskupom Nikolajom vysvätený za kňaza. Jeho prvou cirkevnou obcou bola obec Medvedie, ktorá leží na severovýchode Slovenska. Tam pôsobil od mája 1985. Dňa 18. 12. 1988 mu bola pridelená správa PCO v Levoči, kde pôsobí dodnes a s malou hýstkou veriacich udržiava cirkevnú obec stále funkčnou a aktívnu. Súbežne počas pôsobenia na tejto cirkevnej

obci spravoval 14 rokov aj cirkevnú obec v Lubici, kde sa za jeho pôsobenia na tejto cirkevnej obci a s Božou pomocou podarilo postaviť chrám aj farskú budovu. Počas jeho služby Isusu Christu mu bol udelený titul protojerej, nosenie zlatého kríža, kríž s ozdobami, palica a rád sv. Cyrila a Metoda.

Pevné zdravie, veľa síl do ďalších rokov a Božiu blahodať vyprosujú manželka Anna, deti Juraj a Katarína s rodinami a všetci veriaci PCO Levoča.

Na mnohaja i blahaja lita!

Životné jubileum

16. mája 2021 sa Bohom požehnaných 60 rokov dožíva sestra v Christu **Zuzana Sadilková z Bežoviec**.

„V Bohu je moja spása a moja česť. Skalou mojej sily a mojím útočiskom je Boh“ (Ž 62, 8). Presne tento žalm z Biblie vyjadruje vzťah našej mamky k Cirkvi, oslave Božieho mena spevom a službe Bohu v chráme.

Milá sestra Zuzana, svojou nezištnou dlhoročnou prácou, pomocou pri zveľadovaní chrámu, upratovaní a kantorovaním si vždy cez vieru žila s Bohom vo svojej duši a v srdci s Jeho láskou. Okrem cirkevnej rodiny si, samozrejme, najvzácnejším človekom v príbehu života aj svojej rodiny, manžela, detí a vnúčat. Sme vďační za silu Tvojej lásky, za každé slovo, ktoré prenikne do srdca, za teplo domova, bezpečný prístav. Hodnotu človeka nemožno vyvážiť zlatom, ale Tvoje pohostinné srdce vždy znamená potravu, lásku, istotu, jedinú ruku, ktorá trpezlivo odsúva tmavé mračná... kľúč, ktorý opäť otvára zamknuté dvere.

Ani kvety, ktoré máš rada, nemôžu rozkvitnúť bez slnečného tepla, ani naša rodina by nemohla byť rodinou bez Tvojej láskavosti, ochrany, povzbudzujúcich slov a opory.

Nech Ti Pán Boh daruje ešte veľa síl v duchovných snaženiach pre prácu v Cirkvi a pomôže na pozemskej ceste v zdraví do nebeskej krajiny.

Na mnohaja i blahaja lita!

Manžel Juraj, deti Zuzana, Tomáš a Roman

Životné jubileum

Dňa 16. mája 2021 sa okrúhleho životného jubilea dožíva **Zuzana Sadilková**, veriaca Pravoslávnej cirkevnej obce v Bežovciach.

Milá naša Zuzana,

dovoľ nám, aby sme Ťa zo srdca pozdravili s dňom Tvojich krásnych 60. narodenín. Ako zvykneš hovoriť: „Roky prešli ako voda, ale za každý jeden z nich som úprimne vďačná Bohu.“ Vedz, že rovnako sme my, ktorí Ťa poznáme a máme radi, vďační za každý rok Tvojho života, či každú chvíľu, kedy s Tebou môžeme byť. Rodičia Ťa vychovali vo viere, aby si nikdy nezaбудla na Boha i cestu do chrámu. Každý, kto príde do Bežoviec Ťa tam môže nájsť a započúvať sa do Tvojho spevu, ktorým Ho oslavuješ. Niet človeka, ktorému by si niekedy odmietla pomoc a vo svojich modlitbách myslíš i na tých, ktorí sú vzdialení, ale vieš o nich, že strádajú. Ako každého človeka i Teba v živote postretli rôzne súženia a pukušenia, napriek tomu si svoje srdce nezatvorila pred inými, ba práve naopak, si tu vždy pre každého človeka, v ktorom vidíš samotného Christa.

Do ďalších rokov života Ti želáme slovami svätého Pasija Svätohorského: „Veľa rokov príjemných Bohu.“ Nech si zdravá, šťastná, milovaná a ochraňovaná Presväťou Bohorodičkou, ktorá nech u svojho Syna pre Teba vyprosuje mnoho milostí.

Na mnohaja i blahaja lita!

Tvoji blízki

POSOLSTVO POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH

KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU - PASCHA CHRISTOVA 2021.....3

Kristovo Vzkriesenie

(Protodiakon Ján Husár).....6

„Vystupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu“ (Jn 20, 17)

(Protajerej Jakub Jacecko).....8

3. paschálna nedela – Nedela sv. žien myronosíc

(-SHB-).....10

Príbeh z Evanjelia o bezvládnom (Jn 5, 1-15)

(Prot. Pavol Novák).....12

Slovo na Nedelu ženy Samaritánky

(-SHB-).....14

Apoštolom rovní sv. Cyril a Metod

(Jerej Viktor Čabiňák).....16

Samostatný a spoločný život východných mníchov v monastieroch (1)

(Prot. ThDr. Štefan Horkaj).....18

Výklad Symbolu viery (5.- 6. článok)

(A. I. Osipov).....21

Sväti sriemski mučeníci, Egyptania Or a Orops (is)

(Jerej Peter Dobrik).....22

„Rádujsa vírnych izvístnaja pochval“

(Matúš Fedorca).....23

Príprava kanonizácie starca Uspenského Pskovsko-Pečerského mužského monastiera archimandritu Joanna (Krestankina).....25

Dostávame, čo sme si skutkami zaslúžili

(Sv. Ignác Brjančaninov).....26

Prienik vedy a viery

(Jerej Viktor Čabiňák).....28

Zo života a myšlienok svätého Jozefa Hesychastu (I.)

(ThDr. Pavol Kochan, PhD.).....31

Nadprirodzené schopnosti, ich pôvod a postata vo svetle pravoslávneho učenia

(Jerej Nikodim (Dušan Tomko)).....33

Blahodať Svätého Ducha pôsobi v tých, ktorí Ho prijali

(ThDr. Ján Pilko, PhD.).....36

Správy zo Zastupiteľstva.....38

Zo zahraničia.....39

Blahoželanie.....40

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spolplatené sumou 7 eur.

Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spolplatené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk.

Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

Ikona Vzkriesenia Isusa Christa

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

5
21

Mesačník Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Ročník LXVII/2021

ISSN 0139-9012

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava, arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska

Vydáva: Metropolitná rada Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk
Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +**

poštovné 6,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.